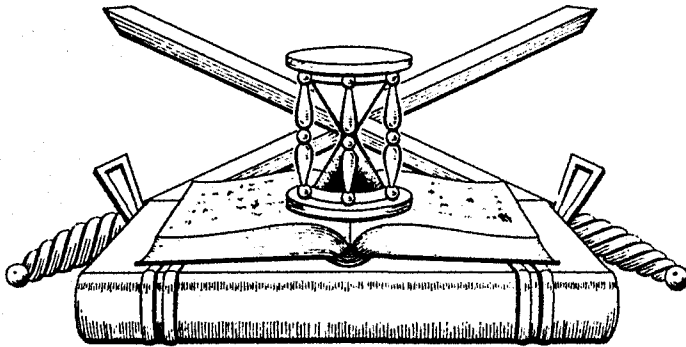

Nov 1967

MARS ET HISTORIA

ORGAAN

VAN DE
NEDERLANDSE VERENIGING
TER BEOEFENING VAN DE
MILITAIRE HISTORIE

OPGERICHT 20 AUGUSTUS 1966

MARS ET HISTORIA

10e jaargang
nummer 4
november 1975

De 'NEDERLANDSE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE MILITAIRE HISTORIE', opgericht op 20 augustus 1966 en erkend bij K. B. no. 50 van 14 juni 1968, is er voor allen, die zich verdiepen in de studie van geschiedenis, ceremonieel, tradities, uniformen, emblemen, wapens en onderscheidingen van militaire- en semi- militaire organisaties, meer in het bijzonder die van Nederland en de (voormalige)overzeese Rijksdelen.

INHOUD

Bestuursmededelingen

Militariade

Napoleon Bonaparte, cadet en officier der artillerie van Louis XVI (II), door J. W. Bonebakker.

De uniformen van de Duitse Bundeswehr (slot)

door M. Talens.

Korte geschiedenis van het regiment infanterie 'Chasse'

door H. Ringoir.

Correspondent 'Militaire Muziek'

Nieuwe Gramofoonplaten met militaire muziek

door R. A. Schimmel.

De Geschiedenis van de Mouwleeuw,

zijnde het eerste Nederlandse mouwonderscheidingsteken in de tweede wereldoorlog

door B. C. Cats (II)

Literatuurlijst.

***

BESTUURSMEEDEDELINGEN

Herhaling oproep juli- en septembernummer:

Indien u uw contributie 1974 en/of 1975 nog niet hebt overgemaakt, verzoek ik u dringend dit thans direct te willen doen door storting op postrekening 2940790 t. n. v. penningmeester Ned. Vereniging ter beoefening militaire historie te Doetinchem.

Contributie 1974: f 20,--; contributie 1975 f 25,--.

De contributie 1976 zal worden geïnd middels giroacceptgirokaart. Toezending hiervan kunt u omstreeks medio december a. s. verwachten.

Verkrijgbaar bij de penningmeester:

1. Kalender met afbeeldingen van veldslagen van Napoleon door Carle Vernet. Voor deze in het juli- en septembernummer aangekondigde kalender zijn veel bestellingen binnengekomen, zodat tot bestelling bij de importeur kon worden overgegaan.

Er is nog een klein aantal kalenders beschikbaar.

Carle Vernet (1791-1873) was een bekwaam schilder van militaire taferelen, de kalender getuigt hiervan.

Twaalf zeer fraaie platen maken deze kalender tot een sieraad.

Behalve voor persoonlijk gebruik is de kalender zeer geschikt voor St. Nicolaas of Kerstgeschenk. Prijs slechts f 23,50 (exclusief portokosten). Bestel snel!! Wie het eerst komt . . .!

2. Tritt-kalender. Prijs f 23,50 (exclusief portokosten).
3. Boekwerkje (72 pagina's) geschreven door H. Ringoir, titel: 'Gegevens over de traditie der infanterie'. Prijs f 1,70. Portokosten f 1,30.
4. Een zelf in te kleuren serie uniformbriefkaarten. Deze serie bestaat uit acht kaarten met uniformen van het Koninklijk Hollandsche Leger van omstreeks 1808. De afzonderlijk bijgevoegde beschrijving geeft duidelijk aan hoe deze kaarten dienen te worden ingekleurd. Prijs per serie f 2,50. Portokosten f 1,30.

Bestelling door overmaking van totaal bedrag op giro 2940790 t. n. v. penningmeester Ned. Vereniging ter Beoefening militaire historie te Doetinchem.

In de op 11 oktober 1975 gehouden jaarvergadering lanceerde de voorzitter het volgende plan:

Elk lid biedt in het komende lustrumjaar (1975/1976) de vereniging een geschenk aan, dat hem/haar niets behoeft te kosten, t. w. een nieuw lid! Het bestuur prijst zich gelukkig dat - teneinde deze actie attractief te maken - één der leden aan de vereniging een groot aantal Stadden-figures van Napoleon (onbeschilderd in het uniform van kolonel der grenadiers, groot 54 mm) heeft aangeboden.

Elk lid die een nieuw lid in de periode tot 20 augustus 1976 aanwerft, ontvangt een exemplaar van deze Napoleon Staddenfiguur.

OPROEP!!

Een aantal leden van onze vereniging heeft de wenselijkheid naar voren gebracht om te komen tot een registratie van alle militaire monumenten, zowel in Nederland als in onze voormalige overzeese gebiedsdelen. Onder militaire monumenten mede te verstaan de gedenktekenen voor de verzetstrijders.

Het Bestuur staat ten volle achter dit streven en roept aller medewerking in een bijdrage te leveren door:

A een opgave te verstrekken van de u bekende monumenten, gedenktafels, plaquettes etc. onder vermelding van plaatsnaam, straatnaam of andere plaatselijke locatie aanduiding, aard van het gedenkteken (gebeurtenis), namen der betrokkenen, omschrijving van het monument, naam ontwerper, datum onthulling en/of andere van belang zijnde gegevens; toezending van foto zal zeer op prijs worden gesteld.

B opgave te verstrekken van in lectuur, naslagwerken, platenatlassen, collecties van Musea en/of andere Instituten tegengekomen gevonden monumenten en de hieraan verbonden militaire geschiedenis onder vermelding van titel, auteur, uitgever, blz. nr. resp. catalogus nr. etc.

Bovengenoemde gegevens worden gaarne ingewacht door de voorzitter de Lt. Kol. bd J. Albarda, Vlaskamp 466, Den Haag * telefoon 070-830457.

Ons lid de heer A. F. Lancker Grote Spie 347, Breda * telefoon 076-144288 heeft zich bereid verklaard om op aanwijzing een foto te maken van een monument dat beneden de grote rivieren is gelegen.

RECTIFICATIE

'300 Jaren Nederlandse artillerie. In het bericht in ons nummer van september vermelden wij abusievelijk een fout adres.

Alle correspondentie over dit onderwerp gelieve u te voeren met: Commissie 300 Jaar Artillerie, Staf Lkac. Kamp Stroe, Wolweg 76, Stroe post Garderen'.

RECTIFICATIE OP ARTIKEL NAPOLEON BONAPARTE,
cadet en officier der Artillerie van Louis XVI (I) zie Mars en
Historia september 1975 pag. 14

- 1789 Staten Generaal, 5 mei bijeengekomen, verklaart zich 17 juni tot Nationale Vergadering, in permanente zitting.
14 juli bestorming van de Bastille.
- 1791 Juni, mislukte vlucht van de koning, tot Varennes; naar Parijs teruggebracht. Sept. instelling Wetgevende Vergadering.
- 1792 Bestorming der Tuilerieën 10 augustus. Oorlog tegen Pruisen en Oostenrijk sinds april. Overrompeling van België, october.
- 1793 Lodewijk XVI onthoofd, 21 januari.
21 juni begin van de TERREUR.
- 1794 Juni, België ingelijfd; 27 juli van van Robespierre; einde van de TERREUR.

MILITARIADE

Na een langdurige periode van noodgedwongen stilzwijgen (de dienst gaat niet alleen voor het meisje, maar ook voor de hobby!), wil ik proberen deze rubriek weer te starten, in de hoop uit de enorme stapel prospecti, pamfletten, tijdschriften en boeken weer datgene te kunnen lichten, waarin u belang stelt.

Inspecteur-Generaal

Het past ons tijdschrift even stil te staan bij het jubileum dat Z. K. H. de Prins der Nederlanden op 13 september l. l. vierde. Het was die dag dertig jaar geleden, dat de Prins werd benoemd tot Inspecteur-Generaal van de Koninklijke Landmacht. Later werden ook de Koninklijke Marine (1946) en de Koninklijke Luchtmacht (1953) onder Zijn inspectie gesteld. Sedert 1 januari 1970 heet de Prins dan ook Inspecteur-Generaal van de Krijgsmacht. Het mag bekend worden verondersteld, dat de Prins in deze functie zich enorm verdienstelijk heeft gemaakt. Wij willen hem speciaal als Inspecteur-Generaal nog vele goede jaren toewensen!!

Antiek-Revue

Onder deze titel verbergt zich een splinternieuw tijdschrift voor liefhebbers van oude kunst, antiek en curiosa. Met informatie over veilingen, beurzen en tentoonstellingen. Het is een uitgave van antiek-Revue b. v. , Zeestraat 71, Den Haag. Verschijnt 11 x per jaar. Abonnementsprijs f 45, -- per jaar in Nederland. In de redactie hebben zitting Mr. Fr. L.M. Dony, R. Kool, A. van Oirschot, Mr. G.F. Lunsing Tonckens en R. Wagner. Dit tijdschrift is zeker een aanwinst te noemen, omdat het betaalbaar is en aan het eerste nummer te oordelen op een overzichtelijke en prettig leesbare wijze informatie brengt over alle vormen van antiek.

A. A. T. zestig jaar!!

Op 12 juli van dit jaar bestond het dienstvak der Aan- en Afvoertroepen zestig jaar.

Op die dag in 1915 werd namelijk de Depot Afdeling Autotreindienst in Delft opgericht. De A. A. T. kan met trots terugzien op haar daden, hetgeen ook wel blijkt uit het feit, dat Hare Majesteit de Koningin bij K. B. van 29 april 1975 nr. 41 heeft besloten aan het Regiment Aan- en Afvoertroepen een vaandel toe te kennen. De traditie van dit regiment wordt voortgezet door 104 Transportgroep te Stroe, alwaar zich sedert kort ook een nog bescheiden Historische Verzameling A. A. T. bevindt.

Napoleontica

Bij het Antiquariat Stenderhoff & Co., Alter Fischmarkt 21 te 44-Münster, W. Deutschland verscheen eerder dit jaar Antiquariatskatalog 283 met als onderwerp Napoleon und seine Zeit. Deze catalogus bevat 1162 titels van boeken uit en over de Napoleontische tijd plus een aanhangsel met boeken over krijgswetenschappen algemeen.

Militaire muziek in Assen

Assen heeft reeds tachtig jaar militaire muziek binnen het garnizoen. Dit gedenkwaardige feit is in september l. l. in stijl gevierd met een feestelijk concert van de Johan Willem Frisokapel en andere militaire muziekkorpsen. Het enthousiasme voor de militaire marsmuziek zal ook leiden tot de verschijning van een dubbel lp met uitsluitend Nederlandse composities.

Het initiatief van de heer J. C. Reuchlin, een reserve-officier van de cavalerie is gericht op een totaalbeeld van de Nederlandse marsmuziek.

Het album, dat de initiatiefnemer voor eigen risico uitgeeft, zal in november 1975 uitkomen. Eventuele baten komen ten goede aan de Bond van Nederlandse militaire oorlogsslachtoffers.

Jaarboek Menno van Coehoorn

In de loop van een jaar ontvangen wij vele jaarverslagen, jaaroverzichten en jaarboeken. Daaronder zijn er altijd enige, die uitmunten door uitvoering en inhoud. Het jaarboek van Menno, zoals het korthedshalve wel genoemd wordt, is er daar een van! Naast de altijd weer lezenswaardige Inleiding troffen ons ditmaal speciaal de bijdragen van ons medelid A. F. Lancker over het Fort Dubus en Nieuw Guinea, van ons medelid J. Ploeger over het Blokhuisstelsel (Zuid-Afrika) en van 'T' met als onderwerp De Bellingwolder of Oudeschans herleeft.

Museum der Koninklijke Marechaussee

Vele leden van onze vereniging zullen reeds een bezoek hebben gebracht aan dit waarlijk professioneel opgezette politie-museum, ondergebracht in het eeuwenoude, zeer goed geconserveerde weeshuis aan de Weeshuiswal 9 te Buren (Gld.). Voor degenen, die er nog niet toe kwamen dit museum te bezoeken, willen we hier nog enige gegevens vermelden.

Openingstijden: 1 mei tot 1 oktober op dinsdag tot en met vrijdag van 10.00 tot 12.00 en 14.00 tot 16.00 uur, op zaterdag, zon- en feestdagen van 13.30 tot 17.00 uur. Maandag gesloten. Buiten het seizoen is het museum uitsluitend geopend voor groepen (op aanvraag), van maandag tot en met vrijdag. Toegangsprijzen: volwassenen f 1,50, kinderen t/m 12 jaar f 0,75, groepen (meer dan 10 personen) per persoon f 1,--.

Rondleidingen op aanvraag * telefoon 03447-256.

Sectie Krijgs geschiedenis

De sectie krijgsgeschiedenis van de Koninklijke Landmacht, die momenteel onder leiding staat van ons medelid Dr. C.M. Schulten, is sedert enige tijd verhuisd. Het nieuwe adres is nu: Frederikkazerne, Gebouw 103, v. d. Burchlaan 31 te 's Gravenhage. Telefonisch is de sectie bereikbaar onder 070-735735.

De bibliotheek en de afdeling documentatie zijn tijdens de kantooruren voor bezoekers geopend.

Geschiedschrijving Koninklijke Marine

De minister van defensie heeft bepaald dat de geschiedschrijving van de activiteiten van de Koninklijke marine in de tweede wereldoorlog op historisch-wetenschappelijk verantwoorde wijze moet geschieden. Het hoofd van het Bureau maritieme historie, ons medelid KLTZSD F. C. van Oosten, zal belast worden met deze geschiedschrijving. Tevens is er een commissie van toezicht ingesteld, bestaande uit de heren P. Dregmans (voorzitter), prof. dr. I. Schöffner en KLTZ G. Jungslager (leden) en M. K. Zaagman (secretaris).

Wij wensen speciaal het personeel van het Bureau maritieme historie veel sterkte toe bij de vervulling van deze eervolle en omvangrijke taak!

Willem Versteeghkamp

Het kampement van de Koninklijke Luchtmacht te Hesepe (B. R. D.), waar o. a. het hoofdkwartier van de twaalfde groep geleide wapens is gevestigd, heeft per 1 september 1975 een nieuwe naam gekregen n. l. Willem Versteeghkamp.

De dit jaar overleden res. generaal-majoor William Carel Johan Versteegh werd in 1888 geboren en in 1908 benoemd tot tweede luitenant der Infanterie.

Hij leerde vliegen in Oostenrijk. In 1913 was hij een der stimulators tot de oprichting van de Militaire Luchtvaart Afdeling. Hij leidde vele militaire vliegers op en was een der oprichters van het destijds befaamde stuntteam 'Vijf vingers aan een hand'.

In 1935 ging hij over naar de burgerluchtvaart, was directeur van de K. N. I. L. M. in Nederlands Indië, bracht de luchtvloot met personeel in de oorlog naar Australië en werd daar weer militair. Na de oorlog was hij o. m. onderdirecteur van de K. L. M. en voorzitter van de Raad van Advies inzake luchtvaartongevallen van de Koninklijke Luchtmacht (Tubantia).

NAPOLEON BONAPARTE, CADET EN OFFICIER DER ARTILLERIE VAN LOUIS XVI (slot)

door J. W. Bonebakker

5.

In het voorjaar van 1789 beginnen hier en daar rellen, eerste voortekenen van de Revolutie. Plundering van belastingkantoren, o. a. te Auxonne, 19 juli. In augustus de eerste militaire opstanden, zoals te La Fère-sur-Oise, waar de kolonel de kas afstaat aan de muiters. Intussen is op 5 mei de Staten-Generaal bijeengekomen en heeft zich 17 juni tot Nationale Vergadering uitgeroepen, in permanente zitting; 14 juli bestorming der Bastille, volgens de geschiedenisboekjes het begin van de grote omwenteling.

Napoleon volgt de gebeurtenissen onbewogen, als een vreemdeling. In september gaat hij ten tweeden male met verlof naar Corsica en keert pas eind januari 1791 terug naar Valence.

Op het eiland mengt hij zich, met zijn familie, in de felle partijtwisten en droomt zich een leidende rol tijdens de strijd voor onafhankelijkheid en daarna.

Maar de bevolking ziet in hem een Fransman, een vijand.

Van eind januari tot oktober 1791 is hij weer te Valence. De koning bevordert hem 21 mei tot kapitein.

Zijn derde verlof duurt van oktober 1791 tot juni 1793. Op Corsica wordt hij er 'adjudant-major d'un bataillon de gardes nationaux volontaires'; een rang, niet hoger dan kapitein. Met Pasen, april 1792, komt de zeer godsdienstige bevolking van Ajaccio, opgeroepen door de geestelijkheid, tot verzet tegen het anti-clericale Franse regime en valt de gardisten aan. Napoleon antwoordt met fusillades. Kolonel Maillard, cdt. der geregelde troepen, komt tussenbeide, maar Napoleon weigert te gehoorzamen. Hij probeert de citadel te bezetten, waarmee hij de gehele bevolking tegen zich in 't harnas jaagt - niet hij, de ketterse Fransman, maar hun grote leider Paoli was dit van plan. Bonaparte moet vluchten; in mei is hij te Parijs. Hij ziet er de invasie der Tuilerieën door een menigte, die de koning wil dwingen zijn veto over de 'levée en masse' en de maatregelen tegen de priesters in te trekken, zonder succes (20-6). Op 10.8 volgt hij ter plaatse de bestorming van het paleis 'par la plus vile canille' en de afslachting van de Zwitserse Lijfgarde.

Napoleon haat de anarchie, en minacht de Boubonse monarchie.

Tijdens de septembermoorden van 1792 brengt hij zijn zuster Elisa van haar school te Saint-Cyr naar Corsica. Er volgen daar 9 troebele maanden; in juni 1793 is Laetizia met haar gezin volkomen berooid terug in Frankrijk, eerste Toulon daarna te Marseille; Napoleon weer bij zijn gamizoen te Valence.

In diezelfde maand revolteert Toulon tegen het Parijse gezag en levert de vesting uit aan de Engelsen. Zij wordt belegerd door troepen onder 'generaal' Carteaux, een huisschilder wiens militaire noties dateerden uit een korte loopbaan in de gendarmerie. Napoleon, commandant der belegeringsartillerie, weet na eindeloze discussies met zijn superieuren, door tactisch juist gebruik van zijn geschut de stad tot overgave te dwingen, 17-12.

6.

Op voorstel van de beide commissarissen van de Conventie bij het leger dat het revolterende Zuid-Oost Frankrijk (Provence) moet onderwerpen - een van hen is Saliceti, Corsicaan en medestander van Napoleon in het verzet tegen Paoli - wordt 'le capitaine Buona Parte' maart 1794 benoemd tot cdt der artillerie van het leger, bestemd voor een veldtocht in Noord-Italië. Ook Augustin Robespierre, jongere broer van de almachtige Maximilien had deze aanstelling bepleit. Barras, eveneens commissaris in het Zuiden, die Toulon onneembaar had geacht, heeft zich de naam 'Bonaparte' ingeprent.

Dan komt de val van het schrikbewind (9 Thermidor = 27 juli 1794).

Napoleon, gecompromitteerd, wordt ontslagen en gevangen gezet. Wegens gebrek aan bevijs, en op voorspraak van trouwe vrienden zoals Marmont en Junot, komt hij vrij en krijgt zijn commando terug - er is geen ander beschikbaar. Een dreigend vijandelijk offensief wordt gestuit door de Fransen, die de Oostenrijkers verslaan bij Cairo, 21-9-1794.

Dat is het eind van deze veldtocht.

Mei 1795 wordt hij van het Italiaanse front overgeplaatst naar het leger dat de steeds voortdurende rebellie in de Vendée moet onderdrukken.

Hoe het daar in 1793 was toegegaan leze men na bij le duc de Lauzun, die er toen het bevel had gevoerd; verdacht als 'ci-devant' en gefaald in de ogen van de volkscommis-sarissen; geguillotineerd te Parijs, 31 december 1793.

Napoleon weigert, hij wil niet weg van het Italiaanse front en wordt geschrappt van de ranglijsten der legerofficieren.

Hij blijft in Parijs, financieel gesteund door enkele vrienden en verwanten; vermagerd, verslonsd, ongezond. Ook daardoor vermijdt hij dat men in zijn antecedenten gaat snuffelen; niets verraadt de luitenant van het 'ancien régime', zoon van een Corsicaans lid van de raad der edelen - nu al tien jaren dood en vergeten.

Hij frequenteert de invloedrijke demi-monde van louches figuren als Barras, Tallien en Fréron.

De uiteengaande Conventie, beknelde tussen de dreiging van koningsgezinden en het gepeupel, reserveert voor zichzelf twee derde van het totaal der zetels van haar gekozen opvolgster. Zodra dit bekend wordt komt Parijs in opstand. Een decreet benoemt Barras tot opperbevelhebber van de binnenlandse strijdkrachten. Hij twijfelt aan eigen capaciteiten en laat Napoleon tot zijn medewerker benoemen. Deze neemt onmiddellijk drastische maatregelen. Er staat onbeheerde artillerie in het park des Sablons, die mag niet in handen van de opstandelingen vallen. Vóór zonsopgang, 1-10-1795, heeft Murat, op bevel van Napoleon, dit geschut gemobiliseerd en er het gepeupel mee gemित्रailleerd, op de trappen van de St. Roch-kerk. Er vallen 300 à 400 doden.

Napoleon, in zijn rang hersteld, volgt Barras op. Er zijn nu geen geldzorgen meer.

Het vervolg is bekend; zijn ontmoeting met de weduwe van de vicomte de Beauharnais; hun huwelijk; de veldtocht in Noord-Italië, 1796-'97.

7.

Wie, bij het lezen van het voorgaande, Napoleons jeugd en rijping heeft meebelevd, zou daarin kunnen zien zijn ontwikkeling van strijder voor Corsica's onafhankelijkheid tot Fransman tegen wil en dank. Rust en orde heeft hij alleen gekend tijdens zijn schooljaren in Brienne en Parijs, en te Valence tot zijn eerste verlof naar Ajaccio; begin 1779 tot 1-9-1786; daarna nog éénmaal te Auxonne, voorjaar 1788 tot voorjaar 1789. Wanneer de 24-jarige in maart 1794 benoemd wordt tot chef der artillerie aan het Italiaanse front, dan leert een eenvoudig rekensommetje dat hij sinds zijn geboorte slechts gedurende één derde van zijn leven stabiele omstandigheden heeft gekend als adolescent, de periode tussen geslachtelijke en geestelijke rijping. Denk het U eens in!

Om hem heen worden zedelijke normen met voeten getreden. Na de val van het Schrikbewind getuigt Saliceti tegen zijn vroegere medestander. Het schijnt dat iedereen onbetrouwbaar is. Mensenlevens zijn niet meer in tel, getuige het bloedbad, door Napoleon aangericht op de trappen van de St. Roch kerk.

Maar de Rooms-Katholieke kerk moet blijven in Frankrijk, mits ondergeschikt aan een straf centraal gezag, dat bereid en in staat is de janboel te beteugelen. Een nationale clerus, onafhankelijk van de kerkvorst te Rome met zijn hechte, gevestigde organisatie, ook bekleed met wereldlijke macht. Napoleon is geen atheïst, wel een ketter; aan de normen die hij - eenmaal aan de macht - anderen zal opleggen - acht hij zichzelf niet gebonden, evenmin t. a. v. wereldlijke zaken die bij keizerlijk decreet zullen worden geregeld.

Bij welk evenement in Napoleons leven begint de legendevorming om dit historisch fenomeen? Wanneer hij opperbevelhebber van de binnenlandse strijdkrachten is geworden kent bijna niemand hem. Het beleg van Toulon, de gebeurtenissen aan het Italiaanse front, anno 1794, en de rol die hij daarbij had gespeeld bleven buiten de publiciteit; daarvan heeft de legende zich pas veel later ook meester gemaakt. Zij ontstond tijdens de campagne in Noord-Italië, 1796/'97. Een onbekend artillerie kapitein, zonder echte oorlogservaring wordt generaal en bevelhebber over een leger van 30.000 man, slecht gevoed, slecht betaald, slecht geschoeid, slecht gekleed. Een tuchteloze troep mazzadeurs, die lachen om hun 26-jarige commandant en hun meerderen tutoyeren. Het offensief begint 9-4-1796; de hoogtepunten van de veldtocht zijn overbekend: 10-5 slag bij Lodi, triomfale entree in Milaan; 17-6 de Oostenrijkers verslagen bij Arcola; 14 en 15-1-'97 nogmaals bij Rivoli. De overwinnaar stuurt imposante bedragen aan schattingen en geroofde kunstschaten aan het Directoire te Parijs. Zelf onderhandelt hij op eigen houtje met de overwonnen Italiaanse vorsten, met de republiek Venetië, de Heilige Stoel, het Keizerlijke Oostenrijk, en bekroont dit eigenmachtig, 18-4-'97, met de wapenstilstand van Leoben in Stiermarken. Napoleon, anno 1795 te Parijs plotseling in de historie opgedoken, na twintig jaren spectaculaire geschiedenis te hebben gemaakt, in 1815 van het toneel verdwenen. Zijn loopbaan is niet te verklaren, zij heeft iets dwangmatig, noodlottigs.

Na zijn jeugd en adolescentie volkomen ontgoocheld, zonder geloof in de mensheid. Een ketter, geen atheïst. Zich bewust van aloude normen voor menselijk gedrag, maar overtreedt ze zonder scrupules wanneer hem dat goeddunkt. Onbeheerst driftig en gewoon innemend, het één zowel als het ander soms echt, vaak gespeeld. Een comediant, meesterlijk in theatrale scenes, bouwstenen van zijn legende. Uitermate dankbaar voor echte trouw, onbaatzuchtige diensten, leermeesters die in hem geïnteresseerd waren. Met deze onvolledige opsomming van gewone menselijke eigenschappen, ook nu nog gemeen goed, mogen worden volstaan.

Oorlogvoeren was altijd een bloedig bedrijf. Vóór, tijdens en na de Revolutie zal het aantal verminkten en geestelijk gestoorden talrijk zijn geweest, de sterfte onder hen groot, door gebrek of ontbreken van deskundige verzorging. Maar wie het overleefde, wie 'het had meege maakt', de vermoënissen, de ontberingen, het levensgevaar, de doodsverachting- en de overwinningen, met velen samen ervaren, die kon als een braaf en verdienstelijk man worden beschouwd. De talrijke oudgedienden die onverbeterlijke rakkers waren geworden zijn buiten de legende gebleven.

8.

De doelstelling van de hier gegeven studie is onder woorden gebracht in par 2, en vervolgens uitgewerkt en geïllustreerd aan de hand van Napoleon Bonaparte's eerste 25 levensjaren. Daaruit blijkt enerzijds dat legerorganisatie en wapensoorten, zoals het 'ancien régime' die kende, Revolutie en Keizerrijk overleefden. Anderzijds dat de invloed van rangen en standen - met name de adel - op de officierscarrières inclusief de militaire scholen, door en tijdens de Revolutie grondig veranderde. Desondanks overleefde, na de terugkeer der Bourbons, impliciet veel van de oude discriminatie - langer dan een eeuw, en niet alleen in Frankrijk. Een fascinerend tijdsbeeld - schrikbeeld - geeft de biografie van Le duc de Lauzun (1747-1793), geschreven door zijn nakomeling (?), graaf de Gontaut Biron, in 1937 verschenen bij de uitgeverij Plon te Parijs.

Tekst 360 blz., bibliografie 4 bl.; helaas geen register van personen.

Lauzun heeft van augustus 1768 tot 20-6-1769 op Corsica gevochten, de gedetailleerde beschrijving vormt een kleurrijke achtergrond van het leven der Bonapartes in die dagen.

In de jaren '70 verkeert hij aan het hof van Frederik de Grote; over het Pruisische leger schrijft hij een rapport van 90 bl. aan de Franse M. v. O. Leider van de 'Volontaires Etrangers', die onder Rochambeau aan de zijde der opstandige kolonisten strijden tegen de Britten in Noord-Amerika, maart 1780-jan. '84. Bij het Franse Noorderleger, 1791/'92.

Een tweede bron is Jacques Bainville's NAPOLEON, in 1931 verschenen bij Fayard te Parijs. Voor de onderhavige studie zijn alleen de eerste 7 hoofdstukken, circa 100 blz., van belang, maar het gehele boek is met literaire verve geschreven. Tekst 575 bl., bibliografie 6 blz. Ook hier ontbreekt een register van personen.

Een pendant van deze Franse werken is Dr. J. Presser's rijk geïllustreerde: NAPOLEON, historie en legende, verschenen bij Elsevier, Amsterdam 1946. Deze schrijver heeft onvoldoende kennis van militaire zaken in de Franse tijd, zoals hier en daar blijkt, maar het geheel niet schaadt. Tekst 590 blz., boekenlijst 1 blz., register van personen 4 blz.

Tenslotte is de 'Grand Larousse', de beroemde Franse encyclopedie, een onuitputtelijke bron van informatie geweest bij het samenstellen van de onderhavige beknopte studie.

Dat geldt o. a. voor levensberichten, militaire scholen, ontwikkeling der wapensoorten, enz. Helaas ontbreekt een staatje waarin naast de Gregoriaanse, de Franse revolutionaire kalender is gegeven. Laatstgenoemde was in gebruik tijdens de jaren I t/m XIII, van 22-9-1792 tot 1-1-1806.

Presser bedoelt met 'legende': geboekstaafde mondelinge overlevering, heldendicht, heldenverering. De vermaarde Franse schilder Meissonier (1815-091) vereeuwigde episodes uit de 'Epopée Napoléonnéenne, zoals 'Les cuirassiers, Léna 1807'. Hij was, nota bene, toegevoegd aan de staf van Napoleon III, getuige geweest van de bloedige veldslagen, bij Magenta en Solferino, 4 en 24-6-1859, waarin Fransen en Sardiniërs de Oostenrijkers versloegen. Toch kunnen wij deze en dergelijke legenden, ondanks hun bloedige oorsprong, als een cultuurverschijnsel erkennen.

DE UNIFORMEN VAN DE DUITSE BUNDESWEHR (slot)

door M. Talens.

Bundesmarine.

De uniformen van de Bundesmarine zijn vrijwel gelijk aan het oude uniform van de Kriegsmarine. Traditie speelt ook hier een grote rol.

De rangonderscheidingstekenen voor onderofficieren en manschappen waren en zijn gelijk aan die van de beide andere krijgsmacht delen, worden echter door het marinepersoneel op de boven- of benedenmouw gedragen (afb. 24 t/m 25b).

Bij bepaalde tenuen dragen de officieren en onderofficieren ze echter ook op de epauletten (winterjas, gevechtsskleding).

Door het in 1963 verplaatsen van de rangonderscheidingstekens van de onderofficieren 'ohne Portepee' van de mouw naar de epaulet bij leger en luchtmacht, veranderden die bij de marine eveneens. Hier wijzigde zich het model doch bleef wel op de bovenbouw bevestigd (afb. 25).

Het onderscheidingsteken bestaat uit twee met de open zijde tegen elkaar gekeerde V's waarin het dienstvakonderscheidingsteken wordt geplaatst.

Ook hier was weer een zekere sfdraagtijd gesteld. De subalterne rangen, welke in de eerste jaren gelijk waren aan die van de vroegere Kriegsmarine werden echter met onmiddellijke ingang van 1 januari 1963 gewijzigd (figuur 25b), dit ter voorkoming van de veelvuldige verwarring, die was ontstaan in gecombineerde staven van de Nato-strijdkrachten.

Gelijkgesteld werden de rangen Fregatten-Kapitän en Commander (Kapitein-luitenant ter zee), Korvettenkapitän en Lieutenant Commander (Luitenant ter zee 1e klasse) en Kapitän-leutnant met Lieutenant (Luitenant ter zee der 2e klasse).

Voor de aspirant-onderofficieren, officieren, kadetten en vaandrags werden nieuwe onderscheidingstekens ingevoerd (afb. 25a en 25b).

Voor de toekomstige onderofficier waren deze gelijk aan die van het leger en luchtmacht, n.l. een horizontale 6 cm lange en 1 cm brede streep boven de rangonderscheidingstekenen (afb. 14).

Voor de officiersopleiding werd dit een gele vijfpuntige ster van 25 mmdiam onder de rangonderscheidingstekenen.

Kadetten droegen een van gouddraad geborduurde vijfpuntige ster in een eveneens van gouddraad geborduurde ovale cirkel. Het geheel op een blauwe ondergrond.

Draagwijze op beide bovenmouwen, 12 cm onder de schoudernaad.

'Fähnriche zur See' kregen op beide ondermouwen een van voor naar achter diagonaal omhoog lopende 9 mm brede gouden galon waarboven in het midden, 3 cm boven het galon, een een goudgeborduurde vijfpuntige ster. Tevens werden er voor alle rangen beneden die van Leutnant zur See dienstvakonderscheidingstekens en brevetten ingevoerd in een stoffen uitvoering (afb. 26a en b).

Wel lag het bij de heroprichting van de marine in de bedoeling dienstvakonderscheidingsstekens in metalen uitvoering in te voeren, maar dit is echter om voor mij onbekende redenen niet gebeurd (afbeeldingen in mijn bezit).

De dienstvakonderscheidingstekenen komen voor in vijf verschillende uitvoeringen en worden als volgt gedragen:

Rang	Uitvoering	uniform	plaats
officieren	van gouddraad, handgeborduurd op blauwe ondergrond diam. 25 mm	jas DT	middenboven rangonderscheidingstekens.
onderoff. met P.P.a.	a. goudgeel geborduurd op blauwe ondergrond diam. 25 mm	jas DT	2 cm boven rangonderscheidingstekens.
	b. goudgeel geweven in blauwe ondergrond. diam. 25 mm.	werkjas	3 1/2 cm boven de mouwomslag
	c. blauw geweven in witte ondergrond diam. 25 mm	jas DT wit	

onderoff. ohne P.P.	a. goudgeel geborduurd op blauwe ondergrond diam. 40 mm	hemd, blauw, jekker blauw en regenjas	direct onder het rangonder- scheidingsteken of 17 cm onder de mouwnaad.
	b. blauw geweven in witte ondergrond diam. 40 mm		idem

Wachtpersoneel werd herkenbaar door de volgende emblemen en armbanden:

- Officier van de wacht: Een goudkleurig metalen onklaar anker in een ovale krans van eikenloof, welke gedragen wordt op de linkerborst (afb. 27).
- Wachtpersoneel: Hetzelfde anker doch op een witte armband die om de linkerbovenmouw wordt gedragen.
- Sergeant van de dag: witte armband waarop in zwarte letters U v D (Unteroffizier von Dienst). De armband wordt om de linkerbovenmouw gedragen.
- Militairen ingezet als garnizoenspatrouille dragen om de linkerbovenarm een witte armband, waarop in zwarte letters het woord 'STREIFFE' staat.
- Officieren vliegverkeersleiders dragen om de linkerbovenarm een donkerblauwe armband met de letters 'AO' (Airdrome officer).

Het petembleem is van hetzelfde model als die van de andere krijgsmachtdelen.

Is echter uitgevoerd in goudkleurig metaal voor onderofficieren en van gouddraad, handgeborduurd voor officieren (afb. 29).

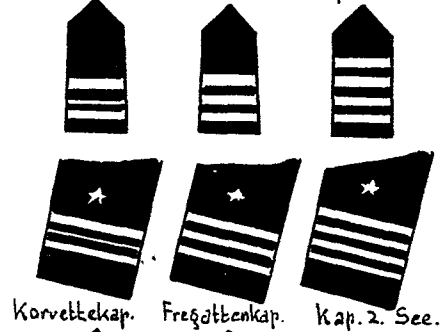
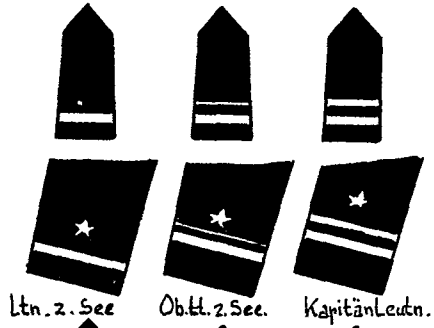
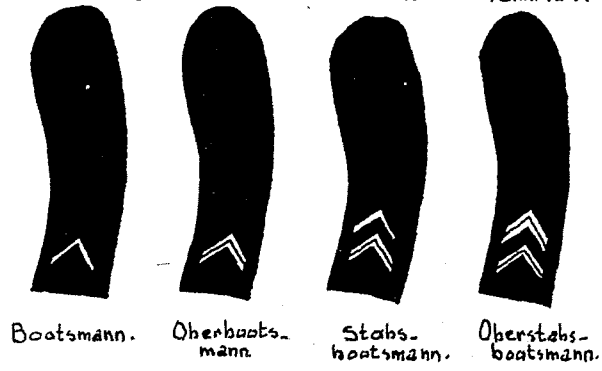
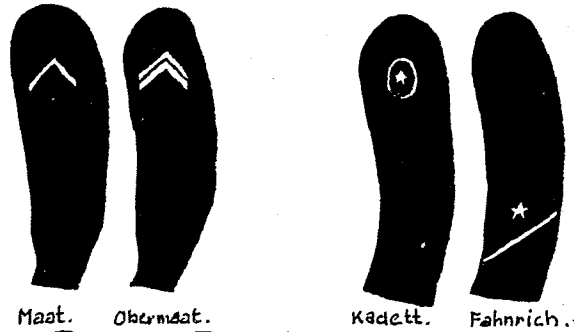
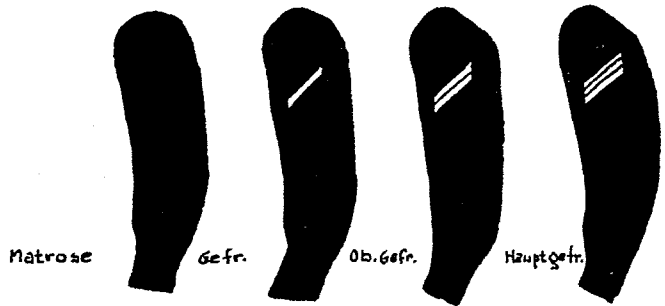
Onderofficieren (ohne portepée) en manschappen dragen op hun muts alleen de kokarde en een kunstzijden mutslint van 3,2 cm breed en 150 cm lang.

Op het mutslint staat de naam van het schip, school of walinrichting.

In tijd van oorlog vervallen deze opschriften en draagt men een lint met het woord 'Bundesmarine'. Alle letters zijn in goud geweven.

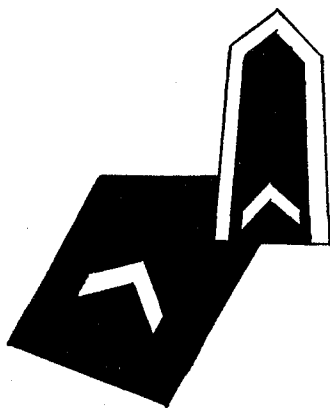
- Gegevens:
- 'Anzugordnung für die Bundeswehr' uitgave 1959 en 1968 en de wijzigingen daarop.
  - 'Unsere Soldaten' uitgave 1959.
  - 'Soldat und Technik' nr. 3/1963.
  - Diverse brochures der Bundeswehr.

Rangonderscheidungsteikens

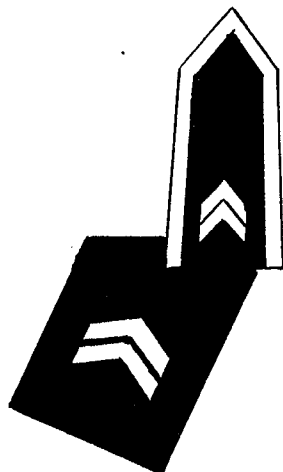

15.7.1959

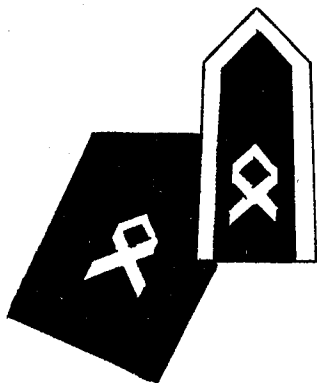
1.1.1963

Bootsmann.

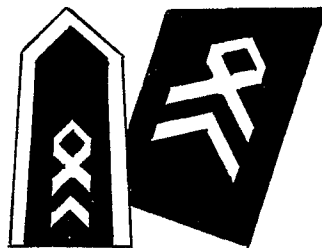

Oberbootsmann.

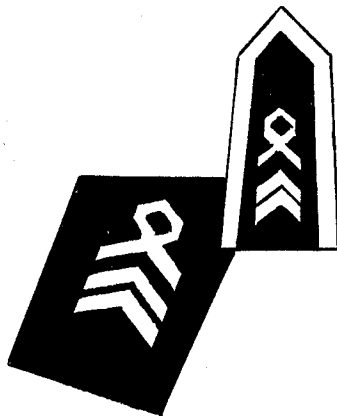

Hauptbootsmann.

(ingevoerd: 26.7.1957)

Stabsbootsmann.

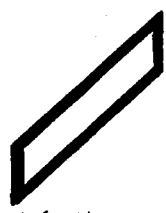

Oberstabsbootsmann.

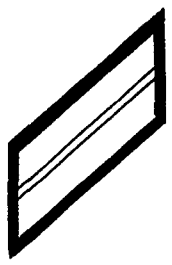
Tressen om de epaulet ingevoerd op 8.8.1959.

...i.v. november 1953 gesloten tressen om de epaulet.

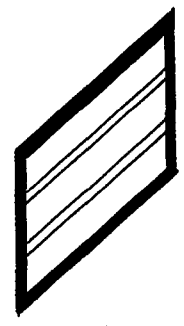
Rangonderscheidingsstekens 1963 -heden.

Gefreiter.

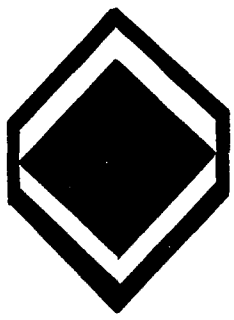
Obergefreiter.

Hauptgefreiter.

Unteroffizieranwärter.

Maat.

Obermaat.

Hauptbootsmann.

Stabsbootsmann.

Bootsmann.

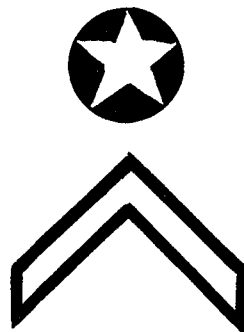
Oberbootsmann.

Oberstabsbootsmann.

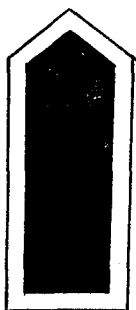

Seekadett

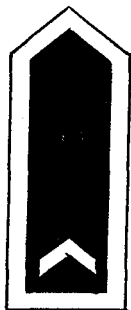

Fähnrich zur See

Stang van Oberfähnrich zur See ingevoerd op 5.5.1966

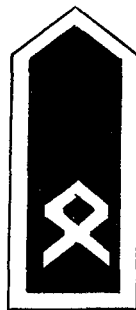
Obermaat.

Bootsmann.

Ob. bootsmann.

Hpt. bootsmann.

Stabsbootsmann.

Oberstabsbootsmann.

Leutn. z. See.

Ob.Leutn. z. See.

Kapitänleutn.

Korvettenkap.

Fregattenkap.

Kapitän z. See.

Flottenadm.

Konteradm.

Vizeadmiral.

Admiral.

Fähnrich z. See.

Oberfähnrich z.
See.

Seekadett.

Marinefliegerdienst.

Seemännischer Dienst.

Waffendienst.

Versorgungsdienst.

Schiffstechnischer Dienst.

Führungsdienst.

Küstendienst.

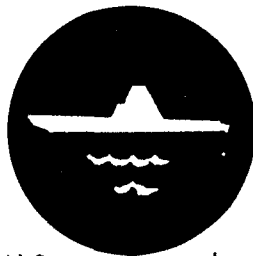

Musikdienst.

Militärgeographischen
Dienst.

Dienstvakonderscheidungsteken.

U.Boot_Personal.

Taucher.

Geschützführer.

Schiffssicherungspers.

Amphibienfahrer

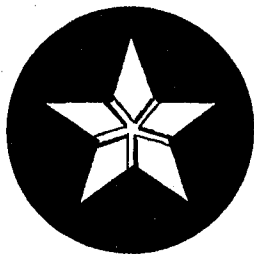
Flugsicherungs - u.
- einatzpersonal.

Elektronikpersonal.

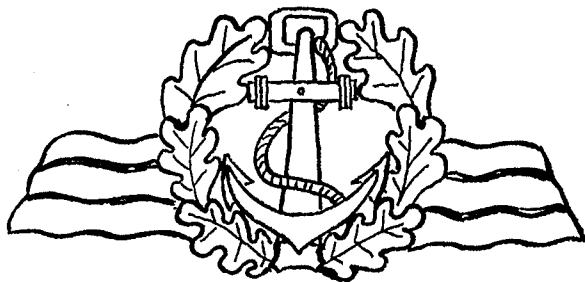
sevetten.

Alle emblemen in rood op blauwe of witte ondergrond.

Zeeofficieren en officierspersonleiding:

- gouddraad,
- geel of blauw geborduurd,
- metaal.

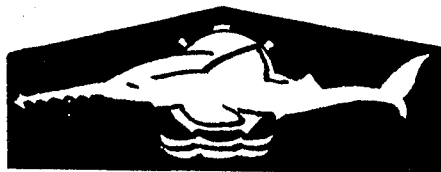
Zeevarendes Personal:

goudkleurig embleem op
blauwe of witte onder-
grond.
(ok in metaal.)

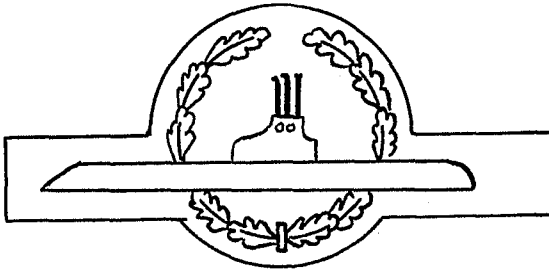
Officier v.d.wacht/wacht personeel:

Goudkleurig metaal embleem.
(ingevoerd 8.8.1957)

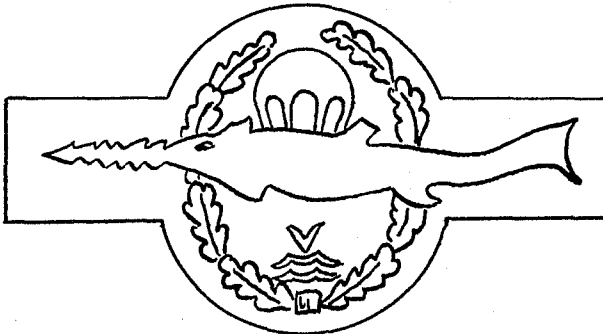

Waffentaucherabzeichen:

Uitvoeringen in geel en
gouddraad geborduurd op
blauwe en witte onder-
grond.
Wordt gedragen boven de
rechterborstzak.

U-Boot-Personal

Kampfschwimmer

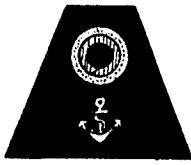
U-Boot-Personal: embleem goudkleurig op blauwe of witte ondergrond.

Kampfschwimmer : vis en parachute goudkleurig, eikenloofkrans in brons, zilver of goud.
Het geheel op een blauwe of witte ondergrond.

Beide emblemen worden boven de rechterborstzak gedragen.

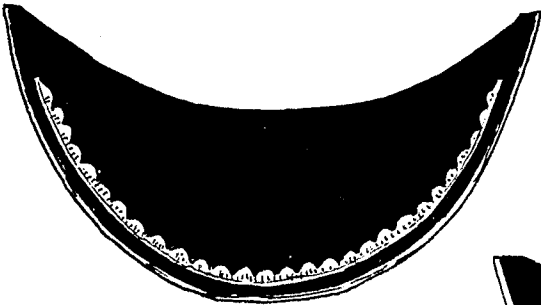
Petembleem officieren.

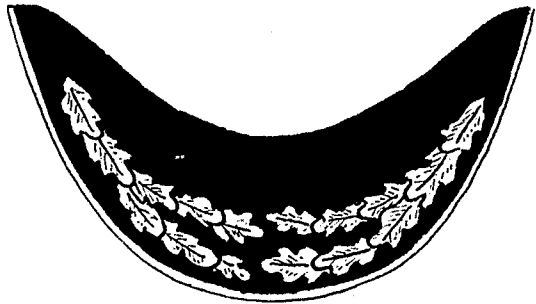
kokarde veldmuts.

Petembleem onderofficieren.

Subalterne officieren.

Opperofficieren.

Hoofdofficieren.

Leistungsabzeichen:
(sportembleem)

Ingevoerd in mei 1971

Metalen embleem in bronzen, zilveren en goudkleurige uitvoering.

Wordt in de bronzen uitvoering uitgereikt na 6 mnd. diensttijd indien voldaan is aan de volgende eisen:

- praktische en theoretische kennis van zelfhulp- en kamradenhulp,
- marsvaardigheid,
- schietvaardigheid,
- sportvaardigheid ongeveer

gelijk aan onze IIV.

Het zilveren- of gouden embleem kan pas na 9 mnd. diensttijd worden behaald indien men in het bezit is van één der voorgaande.

Luftwaffe:

"J.G.'74" ingevoerd 22.11.1975
(kolonel-vlieger Mölders 18.2.1913-22.11.1941)

Heer, Luftwaffe:

n.i.v. 14.5.1973
van de mouw naar
de epaulet.

Gefr.

Obergefr.

Hauptgefr.

Gefreiter 4.A.

KORTE GESCHIEDENIS VAN HET REGIMENT INFANTERIE 'CHASSÉ'

door H. Ringoir.

Het Regiment Infanterie 'Chassé' is 1 juli 1950 gevormd als voortzetting van het 7e en 10e Regiment Infanterie en de Mitrailleurbataljons, die in het voormalig Nederlands-Indië geëind hadden. (Enige jaren bestond het regiment geheel uit mitrailleurcompagnieën, toen deze uit de organisatie verdwenen, werd weer een paraat bataljon 'Chassé' gevormd).

Het 7e Regiment Infanterie van de Koninklijke Landmacht moet historisch beschouwd worden als de voortzetting van het 7e Regiment Infanterie van het Koninklijk Hollandse Leger, dat in 1810 voor een deel in Franse dienst overging. Het 10e Regiment Infanterie moet beschouwd worden als uit het 7e voortgekomen en daarin in 1950 teruggekeerd.

Als oudste stamonderdelen van het regiment zijn te beschouwen het 4e Regiment Oranje-Nassau, dat op 11 juli 1748 werd opgericht en het Regiment Walen van luitenant-generaal Theodoor Maria Camin graaf van Lillers, dat op 19 december 1747 werd opgericht.

Deze regimenten bestonden elk uit 1 bataljon.

Op 3 maart 1752 werden in de hele landmacht regimenten van twee bataljons gevormd.

Het 4e Regiment Oranje-Nassau werd toen Regiment Oranje-Nassau Nr. 3 en uitgebreid tot 2 bataljons. Het Regiment Walen van Lillers werd met twee andere Waalse regimenten samengevoegd tot het Regiment van Walen van Lillers, waarvan het oude regiment van

Lillers het 1e bataljon uitmaakte. In 1762 werd Lillers als regimentscommandant opgevolgd door generaal-majoor Jan Carel Smisjaert, die vóór 1752 ook een eigen regiment had, dat hij nu tot 1e bataljon maakte, waardoor het oude regiment van Lillers 3e bataljon werd.

Op 27 november 1777 veranderde ook Regiment Oranje-Nassau Nr. 3 van naam, doordat Willem Frederik Erfprins van Oranje (de latere koning Willem I en 5 jaar oud) kolonel van het regiment werd, dat toen Regiment Erfprins ging heten. Hoewel in 1784 het kolonelschap werd overgenomen door Prins Willem George Frederik, de jongere broer van de erfprins, bleef de naam Regiment Erfprins tot 1795 in zwang.

In 1793 werd het Regiment Walen, het enige regiment infanterie met drie bataljons, teruggebracht tot 2 bataljons, doordat het 3e bataljon (het vroegere regiment van Lillers) een afzonderlijk Bataljon Garde Walen werd. Zoals bekend verondersteld mag worden verliep de in februari 1793 door Frankrijk aan ons verklaarde oorlog, nadelig en werd in januari 1795 ons land door de Fransen bezet. Hierbij moet opgemerkt worden dat een ongewoon strenge winter in december 1794 de grote rivieren, die altijd als een belangrijke hindernis beschouwd waren, zo snel deed bevriezen, dat de Fransen met artillerie en bagage overal de Maas, Rijn en Waal konden overtrekken. In geen geval is de gedurende meer dan een jaar door het leger tegen een overmacht geboden weerstand zinloos geweest, want bij het begin van de oorlog heerste in Frankrijk, onder Robespierre, een wilde terreur, die duizenden slachtoffers geëist heeft, maar bij de capitulatie van ons land was er in Frankrijk een veel gematigder bewind, zodat wij wel de Franse revolutie kregen, maar zonder guillotine.

Natuurlijk verdwenen wel alle oude instellingen en moest het leger naar Frans model gereorganiseerd worden. Hiertoe werden de zwaar gehavende regimenten vervangen door zeven Halve brigades (naar de Franse Demibrigades) van drie bataljons. Het Regiment Erfprins werd toen 3e bataljon van de 3e Halvebrigade, het Bataljon Gardewalen 3e bataljon van 7e Halvebrigade.

Daar de organisatie in Frankrijk niet voldeed, werd in 1803 ook hier de Halvebrigade opgeheven, waarna de bataljons in volgorde genummerd werden van 1 tot en met 21. 3-3 Halvebrigade (oud Erfprins) werd toen 9e Bataljon Infanterie van Linie, 3-7 Halvebrigade (oud Garde Walen) werd toen 21e Bataljon Infanterie van Linie. Inmiddels was Napoleon in Frankrijk aan de macht gekomen, hij had de regimentsverbanden hersteld, waarna op 11 juni 1805 de Nederlandse infanterie weer in acht regimenten georganiseerd werd. Hierbij werden 9e en 21e Bataljon Infanterie van Linie 1e en 2e Bataljon van het 7e Regiment Infanterie, terwijl een nieuw 3e bataljon werd opgericht.

Toen koning Lodewijk wilde uitdrukken dat zijn garde het eerste regiment van het wapen der infanterie was, moesten alle nummerregimenten één nummer opschuiven, waardoor het 7e Regiment het 8e werd. Het Garderegiment heeft echter nooit een nummer gevoerd. Doordat het Koninkrijk Holland verplicht was aan alle Franse oorlogen mee te doen en Koning Lodewijk weigerde de dienstplicht in te voeren, moesten op 1 december 1808 bij alle regimenten de 1e en 2e bataljons op sterkte gebracht worden door opheffing van het 3e bataljon. In juli 1810 werd koning Lodewijk door keizer Napoleon tot abdicatie gedwongen, waarna ons land bij decreet werd ingelijfd bij Frankrijk. De Hollandse regimenten werden samengevoegd tot vijf Franse regimenten, die door de ingevoerde dienstplicht uitgebreid konden worden tot elk 5 bataljons.

Het 1e bataljon van het 8e (oude 7e) Regiment Infanterie werd toen het 3e bataljon van het 126e Régiment d'Infanterie de Ligne. Na de tocht naar Rusland werd dit regiment op 21 januari 1813 opgeheven. Op 28 oktober 1813 werd te Schwedt aan de Oder uit Nederlanders die in Franse dienst waren geweest en daarna krijgsgevangen geraakt, het Hollands Legioen van Oranje opgericht, bestaande uit 3 bataljons. Nadat in Nederland de openlijke opstand tegen Napoleon was uitgebroken, werd op 28 november 1813 te Den Haag het Oranje-Legioen gevormd. Nadat Prins Willem Frederik op 1 december 1813 de souvereiniteit over de Nederlanden had aanvaard, werden het 2e bataljon van het Hollands Legioen van Oranje en het Oranje-Legioen als 8e en 1e Bataljon Infanterie van Linie in de Nederlandse Landmacht opgenomen. Op 9 januari 1814 werd een 16e Bataljon Infanterie van Linie opgericht, maar doordat er nog grote aantallen Nederlanders in Franse dienst of in geallieerde krijgsgevangenschap waren, bleek het ondoenlijk alle opgerichte onderdelen op sterkte te krijgen, zodat ze samengevoegd moesten worden. Zo werd op 18 oktober 1814 het 16e en op 10 april 1815 het 1e Bataljon Infanterie van Linie bij het 8e Bataljon gevoegd.

Naast de beroepsbataljons waren op 18 januari 1814 ook 20 bataljons Landmilitie opgericht. Kort nadat Napoleon in Frankrijk was teruggekeerd, aanvaardde Prins Willem Frederik als Koning Willem I de regering over Nederland en België en verenigde hij de Noord- en Zuid-Nederlandse legers tot de Koninklijke Landmacht.

De 4e, 5e, 9e en 16e Bataljons Landmilitie, die zoals gezegd op 18 januari 1814 waren opgericht, werden toen 4e, 5e, 13e en 6e Bataljon Nationale Militie.

In de verschillende organisatieplannen, die in deze tijd gemaakt werden, is steeds sprake van een 'herstel van het regimentsverband' en na de slag bij Waterloo werden in oktober 1815 één beroepsbataljon en drie militiebataljons samengevoegd tot een Afdeling Infanterie. Deze benaming hield verband met de tekst van de militiewet, maar dat de Afdeling in feite een Regiment was, blijkt wel uit het feit dat aan deze Afdelingen vaandels werden geschonken, terwijl bij de cavalerie Afdelingen Kurassiers voorkwamen, waarbij dienstplichtigen

dienden, die precies dezelfde formatie hadden als Regimenten Lichte Dragonders. Inmiddels hielden het 8e Bataljon Infanterie van Linie, 4e, 5e en 6e Bataljon Nationale Militie hun naam en nummer maar vormden samen de 7e Afdeling Infanterie.

Op 3 december 1818 werd het 8e Bataljon verdeeld over 4e, 5e en 6e Bataljon en een Reservebataljon van de 7e Afdeling opgericht, maar pas op 31 januari 1819 werden 4e, 5e en 6e Militiebataljon 1e, 2e en 3e Bataljon van de 7e Afdeling Infanterie.

Nadat de tekst van de Militiewet veranderd was werd op 6 maart 1841 de benaming Afdeling vervangen door die van 'Regiment'. Op 15 oktober 1843 werd het aantal infanterieregimenten teruggebracht van 10 op 8, waardoor de infanterie weer de formatie kreeg, die ze tot de inlijving bij Frankrijk gehad heeft. Het 2e Bataljon van het 10e Regiment Infanterie werd toen 3e Bataljon van het 7e Regiment Infanterie, het bestaande 3e Bataljon werd 4e Bataljon van 7e Regiment Infanterie, het Reservebataljon van het 10e Regiment werd 3e Bataljon van 4e Regiment Infanterie, waarover hierna gesproken zal worden.

Zestig jaar lang bleef deze organisatie bestaan, terwijl ons land een onbedreigde vrede genoot. Alleen werd in 1881 het Reservebataljon het 5e Bataljon genoemd.

Op 10 februari 1904 werd opnieuw een 10e Regiment Infanterie gevormd, waarbij de volgende omnummeringen voorvielen:

1-7 RI werd 1-10 RI; 5-1 RI werd 2-10 RI (dit was het oude reservebataljon - 1 R. I);
3-4 RI werd 3-10 RI (dit was het oude reservebataljon - 10 Afd.); 3-RGJ werd 4-10 RI
(dit was het in 1881 opgericht reservebataljon van Regiment Grenadiers en Jagers);
5-7 RI werd 1-7 RI.

7e en 10e Regiment Infanterie hadden toen dus elk vier bataljons, waarvan er zes afkomstig waren van de 7e of 10e Afdeling: Infanterie. In maart 1913 had een grote uitbreiding der infanterie plaats. De bestaande elf regimenten van 4 bataljons werden gesplitst in 22 regimenten van elk 3 bataljons. Hiertoe gaf elk regiment 2 bataljons af aan een regiment dat 11 hoger genummerd was, waarna bij elk regiment een 3e bataljon werd opgericht. Voor het 7e en 10e Regiment Infanterie hield dit de volgende vernummeringen in:

3 - 7 RI werd 1 - 7 RI; 4 - 7 RI werd 2 - 7 RI; 3 - 7 RI werd opgericht;
3 - 10 RI werd 1 - 10 RI; 4 - 10 RI werd 2 - 10 RI; 3 - 10 RI werd opgericht;
1 - 7 RI werd 1 - 18 RI; 2 - 7 RI werd 2 - 18 RI; 3 - 18 RI werd opgericht;
1 - 10 RI werd 1 - 21 RI; 2 - 10 RI werd 2 - 21 RI; 3 - 21 RI werd opgericht.

Tegelijkertijd werd de vorming van reservebataljons voorbereid, waarbij de dienstplichtigen van elk bataljon, zodra zij geen mobilisatiebestemming meer in dit bataljon hadden, bestemd werden voor een Landweerbataljon. Bij de mobilisatie op 1 augustus 1914 zijn uit oude lichten van de volgende bataljons landweerbataljons gevormd:

uit 1- 7 RI het 22e Landweerbataljon	1-18 RI het 20e Landweerbataljon
2- 7 RI het 23e Landweerbataljon	2-18 RI het 24e Landweerbataljon
1-10 RI het 21e Landweerbataljon	1-21 RI het 1e Landweerbataljon
2-10 RI het 26e Landweerbataljon	2-21 RI het 27e Landweerbataljon

De derde bataljons bestonden toen nog te kort om uit hun oude lichten een reservebataljon te kunnen vormen.

Bij de mobilisatie van 28 augustus 1939 was dit natuurlijk wel het geval en werden uit oude lichten die bestemd waren geweest voor de bataljons van 7, 10, 18 en 21 RI hele reserve-regimenten gevormd, die steeds een nummer hadden dat 24 hoger was dan het regiment

van herkomst. Dus:

- 1-31 RI uit oude lichtingen bestemd voor 1-7 RI
- 2-31 RI uit oude lichtingen bestemd voor 2-7 RI
- 3-31 RI uit oude lichtingen bestemd voor 3-7 RI
- 1-34 RI uit oude lichtingen bestemd voor 1-10 RI
- 2-34 RI uit oude lichtingen bestemd voor 2-10 RI
- 3-34 RI uit oude lichtingen bestemd voor 3-10 RI
- 1-42 RI uit oude lichtingen bestemd voor 1-18 RI
- 2-42 RI uit oude lichtingen bestemd voor 2-18 RI
- 3-42 RI uit oude lichtingen bestemd voor 3-18 RI
- 1-45 RI uit oude lichtingen bestemd voor 1-21 RI
- 2-45 RI uit oude lichtingen bestemd voor 2-21 RI
- 3-45 RI uit oude lichtingen bestemd voor 3-21 RI

Kort voor het uitbreken van de 2e wereldoorlog was de lichting vergroot (voordien werd slechts een klein deel van alle dienstplichtigen opgeroepen), waardoor bij elk regiment een Grensbataljon kon worden opgericht. Enige van deze Grensbataljons werden om organisatorische redenen als 4e bataljon bij een regiment gevoegd. Zo werden 7e en 18e Grensbataljon de 4e bataljons van 10e en 15e Regiment Infanterie.

Na de bevrijding van ons land in 1944 en 1945 werd de Koninklijke Landmacht heropgericht. Gelukkig werd toen ingezien dat het weinig zinvol was een groot aantal regimenten te herstellen, die uit andere regimenten waren ontstaan. Daarom werd bepaald dat de traditie van alle regimenten met een nummer hoger dan 11 terugkeerde tot de regimenten waaruit zij waren voortgekomen. Dit hield in dat de bataljons van de nieuwe regimenten de afstamming kregen, die zij vóór 1913 hadden. De voortzetting van de bataljons van 1940 werd dus:

<u>Tot 1940:</u>		<u>Na 1945:</u>	
1-18 RI	1-21 RI	1-7 RI	1-10 RI
2-18 RI	2-21 RI	2-7 RI	2-10 RI
1- 7 RI	1-10 RI	3-7 RI	3-10 RI
2- 7 RI	2-10 RI	4-7 RI	4-10 RI
3- 7 RI	3-10 RI	5-7 RI	5-10 RI
3-18 RI	3-21 RI	6-7 RI	1 Mitrailleurbataljon
4-10 RI(= 7 GB)	10 GB	7-7 RI	2 Mitrailleurbataljon
4-15 RI(= 18 GB)	21 GB	3 Mitrailleurbataljon	41-43 Mitrailleurcompagnie.

De bataljons van de regimenten 31, 34, 42 en 45 waren teruggekeerd tot de overeenkomstige bataljons van de 24 lager genummerde regimenten waaruit zij waren voortgekomen.

In 1950 werden de regimentsnummers vervangen door regimentsnamen.

Hierbij werd het 10e Regiment Infanterie samengevoegd met het 7e.

Dit is historisch volkoren verantwoord daar van de oorspronkelijke acht bataljons waaruit deze twee regimenten bestonden er zes waren voorgekomen uit de 7e of 10e Afdeling Infanterie.

De volgorde van de bataljons in het samengevoegde regiment was natuurlijk overeenkomstig hun herkomst, te weten:

- 1e bataljon was 1-10 RI, dat tot 1904 1-7 RI was;
- 2e bataljon was 2-7 RI, dat tot 1913 2-7 RI was;
- 3e bataljon was 3-7 RI, dat tot 1913 3-7 RI was;
- 4e bataljon was 4-7 RI, dat tot 1913 4-7 RI was;
- 5e bataljon was 1-7 RI, dat tot 1913 5-7 RI was;
- 6e bataljon was 3-10RI, dat tot 1843 Res-10 RI was;
- 7e bataljon was 2-10 RI, dat in 1818 was opgericht;
- 8e bataljon was 4-10 RI, dat in 1881 was opgericht.

Als memorabele data moeten de dagen waarop de bataljons na de bevrijding heropgericht werden genoemd worden:

1-7 RI	15 september 1945		
2-7 RI	3 oktober 1945		
3-7 RI	1 september 1946		
4-7 RI	1 maart 1947		
5-7 RI	1 oktober 1947		
6-7 RI	1 januari 1949 (heette ook 424 Bataljon Infanterie)		
7-7 RI	1 maart 1950 (heette ook 443 Bataljon Infanterie)		
1-10 RI	18 juni 1945	1e Mitrailleurbataljon	1 september 1946
2-10 RI	18 juni 1945	2e Mitrailleurbataljon	1 maart 1947
3-10 RI	1 september 1946	3e Mitrailleurbataljon	1 oktober 1947
4-10 RI	13 januari 1947	41e Mitrailleurcompagnie	1 juli 1948
5-10 RI	1 oktober 1947	42e Mitrailleurcompagnie	1 januari 1949
		43e Mitrailleurcompagnie	1 juli 1949

Voor de afstamming der bataljons en de herkomst van de oorlogsformaties moge verwezen worden naar de bijgevoegde schema's.

Krijgsverrichtingen:

1e bataljon:

als 3e Bataljon van 3e Halvebrigade	Noord-Holland 1799
als 1e Bataljon van 7e Regt. Infanterie	Donau 1805 Westfalen en Hanover 1806
als 1e Bataljon van 8e Regt. Infanterie	Pommeren 1807-1808 Stralsund 1809
als 1e Bataljon Infanterie van Linie	Coevorden, Deventer en Naarden 1814 Frankrijk 1815
als 4e Bataljon Nationale Militie	Waterloo 1815
als 1e Bataljon 7e Afdeling Inf.	Tiendaagse Veldtocht 1831
als 1e Bataljon 21e Regt. Infanterie	Valleistelling 1940
als 3e Bataljon 21e Regt. Infanterie	Valleistelling 1940
als 1e Bataljon 45e Regt. Infanterie	Vlieland, Terschelling en Ameland 1940
als 3e Bataljon 45e Regt. Infanterie	Texel 1940
als 1e Mitrailleurbataljon	West-Java 1946-1949

2e Bataljon:

als 3e Bataljon van 7e Halvebrigade	Noord-Holland 1799
als 2e Bataljon van 7e Regt. Infanterie	Donau 1805
als 2e Bataljon van 8e Regt. Infanterie	Pommeren 1807-1808 Stralsund 1809
als 1e Bataljon Infanterie van Linie Gorinchem, Grave en Bergen op Zoom	1814
als 5e Bataljon Nationale Militie	Quatre-Bras en Waterloo 1815
als 2e Bataljon 7e Afdeling Infanterie	Tiendaagse Veldtocht 1831
als 2e Bataljon 18e Regt. Infanterie	Valleistelling 1940
als 4e Bataljon 15e Regt. Infanterie	Valleistelling 1940
als 2e Bataljon 42e Regt. Infanterie	Maas-Waalstelling 1940
als 3e Mitrailleurbataljon	Indonesie 1947-1950
als 2e Bataljon 7e Regt. Infanterie	Midden-Java 1946-1948

3e Bataljon:

als 3e Bataljon	7e Regiment Infanterie	Donau 1805
als 13e Bataljon	Nationale Militie	Frankrijk 1815
als 2e Bataljon	10e Afdeling Infanterie	Brussel 1830 .
als 1e Bataljon	7e Regiment Infanterie	Valleistelling 1940
als 3e Bataljon	7e Regiment Infanterie	Valleistelling 1940
als 1e Bataljon	31e Regiment Infanterie	Naarden 1940
als 3e Bataljon	31e Regiment Infanterie	Nieuwersluis 1940
als 3e Bataljon	7e Regiment Infanterie	Semarang 1946-1949
als 5e Bataljon	7e Regiment Infanterie	West-Java 1947-1950

4e Bataljon:

als 6e Bataljon	Nationale Militie	Waterloo 1815
als 3e Bataljon	7e Afdeling Infanterie	Citadel van Antwerpen 1832
als 2e Bataljon	7e Regiment Infanterie	Valleistelling 1940
als 4e Bataljon	10e Regiment Infanterie	Valleistelling 1940
als 2e Bataljon	31e Regiment Infanterie	Naarden 1940
als 4e Bataljon	7e Regiment Infanterie	Palembang 1947-1950

5e Bataljon:

als 1e Bataljon	18e Regiment Infanterie	Valleistelling 1940
als 3e Bataljon	18e Regiment Infanterie	Valleistelling 1940
als 1e Bataljon	42e Regiment Infanterie	Valleistelling 1940
als 3e Bataljon	42e Regiment Infanterie	IJmuiden 1940
als 6e Bataljon	7e Regiment Infanterie	Indonesië 1949-1950

6e Bataljon:

als 1e Bataljon	10e Regiment Infanterie	Valleistelling 1940
als 3e Bataljon	10e Regiment Infanterie	Valleistelling 1940
als 1e Bataljon	34e Regiment Infanterie	Voorne en Putten 1940
als 3e Bataljon	34e Regiment Infanterie	Dordtse Kil 1940
als 3e Bataljon	10e Regiment Infanterie	West-Java 1946-1949
als 5e Bataljon	10e Regiment Infanterie	Medan 1948-1950

7e Bataljon:

als 2e Bataljon	21e Regiment Infanterie	Valleistelling 1940
als 21e Grensbataljon	Regiment Infanterie	Den Helder 1940
als 2e Bataljon	21e Regiment Infanterie	Den Helder 1940
als 2e Bataljon	10e Regiment Infanterie	Oost-Java 1946-1948

8e Bataljon:

als 2e Bataljon	10e Regiment Infanterie	Valleistelling 1940
als 10e Grensbataljon	Regiment Infanterie	IJmuiden 1940
als 2e Bataljon	34e Regiment Infanterie	Voorne en Putten 1940
als 4e Bataljon	10e Regiment Infanterie	West-Java 1947-1950
als 2e Mitrailleurbataljon	Regiment Infanterie	Oost-Java 1947-1950

Vaandelopschriften: dit zijn de gelegenheden waarbij de voorgangers van het huidige regiment zich boven andere hebben onderscheiden:

QUATRE-BRAS en WATERLOO 1815   CITADEL VAN ANTWERPEN 1832

Bij Koninklijk Besluit van 13 juni 1857 is de door generaal Chassé gedragen Citadeldmedaille gehecht aan het vaandel van het 7e Regiment Infanterie- thans Regiment Infanterie 'Chassé' D'OU ELLE AINSI NI D'HOMME!

Het in fonetisch Frans geschreven motto is het devies van de Koninklijke Orde van de Unie, waarin Chassé door koning Lodewijk tot Ridder werd verheven.

CORRESPONDENT 'MILITAIRE MUZIEK'

door

NIEUWE GRAMMOFOONPLATEN MET MILITAIRE MUZIEK

R. A. Schimmel

Nieuwe buitenlandse platen

Zweden: Mercury 6421 504, Regionmusiken Uddevalla Musikavdeling, 'Svenska Färger' (Zweedse kleuren). Een uitnemende LP van de vroegere militaire kapel van het district Uddevalla, nu als bijna alle Zweedse militaire kapellen omgezet in een regionaal (burger) muziekkorps, met marsen van de Zweedse marsenkoning Sam Rydberg.

Finland: Finlevy SFLP 8559 'Police Parade' door het muziekkorps van de politie van Helsinki. Alle marsen die iets met de politie te maken hebben, soms ver verwijderd verband (b.v. Alte Kameraden omdat Carl Teike in zijn latere leven politiemans in Berlijn was). Meeste marsen hier te lande onbekend.

W. Duitsland: Telefunken 622031, 'Heeresmärsche aus der Preussischen Armeemarschsammlung';

'Telefunken 622032, 'Heeresmärsche aus der Sächsischen Armeemarschsammlung', beide door het Heerenmusikkorps 5. Een voortreffelijke uitgave. Voor de eerste plaat is men de Armeemarschsammlung nagegaan om te zien wat er nog niet op de plaat stond, met als resultaat bijna allemaal nog onbekende marsen behalve misschien de Kerntruppenmarsch, alle stammend uit de vorige eeuw. De tweede plaat heeft ook slechts een of twee ooit wel eens opgenomen marsen; deze stammen alle uit de 18e eeuw of begin negentiende eeuw. Prijs 22 DM per stuk. BMM 1592-A, Luftwaffenmusikkorps 1, 'Märsche von Georg Fürst', de componist van de Badenweilermarsch. Deze marsen zijn gecomponeerd in de periode 1914-1918 en dragen alle titels die met de veldtochten van het Regiment waar Fürst toen toe behoorde verband houden. Waren mij tot nu toe alle onbekend. De uitgever bereidt nog een tweede LP voor.

Oostenrijk: een serie platen van Philips van de militaire kapellen van Oostenrijk, die per provincie zijn ingedeeld. Niet alle marsen, ook wel muziek uit de streek, goede kwaliteit, zo ongeveer f 15,-- per stuk. Er zijn:

Philips 6387 056, Militärmusik Tirol, 'Unter dem Tiroler Adler'

Philips 6387 073, Militärmusik Tirol, 'Ein Melodienstrauss aus Tirol'

Philips 6387 038, Militärmusik Kärnten, 'Du schönes Land, mein Kärntner Land'

Philips 6387 071, Militärmusik Kärnten, 'Militärmärsche' (Philips 6387 072 Militärmusik Burgen-

Philips 6387 052, Betriebsmusik der Wiener Verkehrsbetriebe, (land, 'Unser Burgenland'

'Historische Märsche aus Osterreich'

Deze laatste plaat, hoewel niet zo goed van kwaliteit, staat vol onbekende historische marsen als de Maria Theresia Hymne, Pandurenmarsch von der Trench en de marsen van

Jurek en Strauss.

Groot Brittannie:

EMI (Hongkong) OCW 1017, Royal Hampshire Regiment, 'Trooping the Colour in Hongkong'; Life Records St. 66-4107, Band of the Gloucestershire Regiment, 'In Germany'; Life Records St. 50-4103, Band and Drums of the 1st Battalion, the King's Own Royal Border Regiment, 'Regimental Occasions'.

Drie van de nog zeer vele Engelse militaire kapellen waar nog geen plaat van was.

Tot slot: in Canada worden twee LP's voorbereid met een overzicht van de Canadese militaire muziek, ook historisch; verschijning mogelijk nog dit jaar.

In de U. S. A. zullen, na aanvankelijke grootsere plannen, volgend jaar 2 platen met muziek van de vier grootste beroepskapellen (Army, Navy, Airforce, Marines) uitkomen in verband met de 200-jarige onafhankelijkheid. Zoals het er nu uitziet zullen het, in plaats van het geplande historische overzicht, voornamelijk (bekende) patriotische liederen, hymnen en marsen, ook met koorzang, worden. Allemaal zaken die al lang bestaan. Jammer, gemiste kans.

Een nieuwe dubbel-LP met Nederlandse militaire marsen

Er is nog nooit een grammofoonplaat uitgegeven met uitsluitend Nederlandse militaire marsmuziek. Toch kan ons land bogen op een belangrijke militaire traditie.

In de marsmuziek gaat deze terug tot de Republiek der Verenigde Nederlanden.

Vele Nederlandse componisten hebben sindsdien onze militaire geschiedenis verrijkt met hun opwekkende muziek. Bekend zijn de traditionelen als 'Turf in je ransel' en 'De Manoeuvre Mars', maar niet minder aantrekkelijk zijn de marsen van de hedendaagse militaire toondichters. Het is onbegrijpelijk dat uit het rijke scala van Nederlandse militaire marsen, waarvan vele een zo grote populariteit genieten, nimmer een selectie op de plaat is vastgelegd.

Uit een inventarisatie van Nederlandse militaire muziek zijn verrassend veel goede marsen tevoorschijn gekomen. Om niet teveel waardevolle muziek uit te sluiten is daarom gekozen voor twee langspeelplaten in één album. Met circa dertig marsen wordt op deze wijze een compleet beeld gegeven van de militaire muzikale historie van Nederland.

De marsen zullen worden uitgevoerd door de Marinierskapel van de Koninklijke Marine onder leiding van de Majoor-directeur J. P. Laro.

De opname en de persing van de platen worden verzorgd door Phonogram.

De indeling van de grammofoonplaten is zodanig gekozen dat drie belangrijke episoden van de Nederlandse geschiedenis naar voren komen.

Uit de tijd van de Republiek der Verenigde Nederlanden (1648-1795) worden onder meer 'De Jonge Prins van Friesland', 'Oranje Friesland', 'De Staten van Holland' en de 'Mars van de Heer van der Duyn' opgenomen.

Het Koninkrijk der Nederlanden tot 1940 is vertegenwoordigd met marsen als: 'De Grenadiersmars', 'De Manoeuvremars', 'De Defileermars van het voormalig 7e Regiment Infanterie' en de 'Huzarenmars'.

Composities uit de periode na de Tweede Wereldoorlog completeren het album met onder andere 'De Mars van het Regiment Van Heutsz', 'De Defileermars van 1 LK' en 'De Defileermars der Genie'.

In de samenstelling is gestreefd naar een brede vertegenwoordiging van Nederlandse componisten. Daarom kunnen bekende namen als P. J. de Bont, A. Bos, A. L. Hazenbroek, J. P. Laro, A. Posthumus, E. Roosegaarde Bisschop en Dr. C. L. Walther Boer op deze dubbel-lp niet ontbreken.

De uitvoering van de marsen zal zo authentiek mogelijk zijn. Dat betekent dat de marsen van de bereiden wapens in fanfarebezetting worden uitgevoerd. De overige marsen worden in harmoniebezetting gespeeld. Hierdoor wordt een afwisselend klankbeeld geschapen.

In het album wordt een beschrijving opgenomen van de uitgevoerde marsen en hun componisten. Tevens wordt iets verteld over de regimenten aan wie de desbetreffende marsen zijn opgedragen.

De initiatiefnemer is ervan overtuigd met de gekozen opzet liefhebbers van militaire marsmuziek iets unieks aan te bieden. In veel landen met een kortere of langere historie hebben de grammofoonplatenmaatschappijen de nationale militaire muziek op de plaat vastgelegd. Behalve van landen als Duitsland, Groot-Brittannië, de Verenigde Staten, Frankrijk en Oostenrijk zijn er zelfs lp's van militaire marsen van Tsaristisch Rusland en Suriname. Met het initiatief om in Nederland een dubbel-lp van eigen marsen uit te brengen wordt dit gemis in ons land thans goedge maakt. Het voornemen is om het album in een beperkte oplage van 2.000 stuks voor december van dit jaar uit te geven. Op deze wijze wordt dan tevens luister bijgezet aan de viering van het 310-jarig bestaan van het Korps Mariniers in december van dit jaar.

BNMO

De Bond Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers (BNMO) bestaat dit jaar 30 jaar.

Deze bond heeft voor allerlei doeleinden fondsen nodig. De door oorlog gehandicapten dreigen een misdeelde groep in onze samenleving te worden. Bovendien groeien de problemen van de oorlogsslachtoffers, doordat de mensen van wie velen van de slachtoffers afhankelijk zijn, zoals ouders en echtgenoten, op een leeftijd komen waarop zij die verzorging niet meer aankunnen.

Om aan de Bond Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers enige steun te verlenen, wil de initiatiefnemer gaarne een deel van de opbrengst uit de verkoop van de grammofoonplaten aan de BNMO afdragen.

Bestelling en Betaling

Gefïnteresseerden kunnen in het bezit van het platenalbum komen tegen een speciale voorintekenprijs van f 21,75 exclusief f 3,25 verzendkosten. Bestelling kan geschieden door overmaking van f 25,-- op postgirorekening 374227 t. n. v. Jhr. Mr. J. G. Reuchlin, te Nieuwerkerk aan de IJssel onder vermelding van 'Militaire Marsen' of door storting op bankrekening 45 66 16 799 bij de AMRO-bank te Utrecht.

De grammofoonplaten zullen dan in de tweede helft van november 1975 worden toegezonden. Het behoeft nauwelijks betoog dat we de initiatiefnemer, Jhr. Mr. J. G. Reuchlin, die deze onderneming geheel uit eigen financiële middelen heeft bekostigd, bijzonder dankbaar moeten zijn voor zijn streven, dat geheel past in dat van onze vereniging. Die dankbaarheid kunnen we uiten door in groten getale deze unieke platen te bestellen, en te hopen dat het zo'n succes wordt, dat Jhr. Reuchlin een stel nieuwe platen gaat produceren!

De marsen die op de beide platen staan zijn:

Plaat 1

1. De jonge Prins van Friesland	trad.	1,04
2. Oranje Friesland	trad.	0,53
3. Mars van Ramillies	trad.	1,18
4. De Staten van Holland	trad.	1,15
5. Marsch van de Heer vander Duyn	trad.	1,02
6. Marsch van de Heer Boudaan	trad.	1,18
7. Marsch van de Lindeboom	trad.	0,47
8. Garde Dragonders	trad.	1,19
9. Steeds vooraan!	S. P. van Leeuwen	2,27
10. Intendance present	P. J. de Bont	2,46
11. Manoeuvre Mars	P. A. Stenz	1,55
12. Defileermars der Koninklijke Marine	A. L. Hazenbroek	3,20
13. Le Courageux	P. A. Stenz	2,29
14. Grenadiersmars	F. Dunkler	1,41
15. Mars der Technische Specialisten	A. Posthumus	3,02
16. Mars van het 1e Legerkorps	J. P. Laro	2,45
17. De Mars	trad.	0,20
18. Huzarenmars	H. A. en A. F. Karels	2,57

Plaat 2

19. Defileermars der Koninklijke Luchtmacht	D. F. Bandel	2,34
20. Mars van de 1e Divisie 7 december	J. P. Laro	3,12
21. Defileermars der Genie	Heemskerk van Beest	2,38
22. Defileermars Regiment Infanterie Chassé	Zaagmans	2,28
23. Mars van de 4e Divisie	J. P. Laro	3,42
24. Mars van de 5e Divisie	E. Roosegaarde Bisschop	2,30
25. Cadetten Defileermars	trad.	3,35
26. Qua patet orbis	J. P. Laro	2,50
27. Mars van de Verbindingsdienst	A. Bos	3,00
28. Mars van het Regiment van Heutz	van Veluwen	3,20
29. Mars van de Prinses Irene Brigade	J. Lammers	2,56
30. Defileermars van het 8e Regiment Infanterie	A. C. van Leeuwen	2,58
31. Huldigingsmars	C. L. Walther Boer	3,04

DE GESCHIEDENIS VAN DE MOUWLEEUW, zijnde het eerste Nederlandse mouwonderscheidingsteken in de tweede wereldoorlog door B. C. Cats

7. Mouwleeuw bij de Koninklijke Landmacht in Indië, 1945-1946

De sinds najaar 1945 naar het toenmalige Nederlands-Indië vertrokken en aanvankelijk te Malakka opgehouden K. L.-bataljons, droegen op hun tropen uniform de mouwleeuw NEDERLAND.

Vooral van de leeuw, als omschreven onder pt 2. 1 verschoot, door veelvuldig wassen der tropenuniformen, de vilten ondergrond tot een vreemde, lichtgrijze kleur en de pat verloor zijn oorspronkelijke vorm. Dit was de reden dat de mouwleeuwen reeds na korte tijd versleten waren en nagenoeg niet meer in de tropen werden gedragen. Een en ander heeft echter wel geleid tot het ontstaan van de volgende variatie:

7. 1

een uit koperplaat gezaagde leeuw staande op een banderol met het woord NEDERLAND; aan de binnenzijde voorzien van koperen oogjes ter bevestiging op de linker bovenmouw (zie afb. 3). Werd gedragen bij het 2e bataljon van 13 R. I., waar ook de overige distinctieven, zoals korps en bataljonsonderscheidingsteken uit koperplaat waren vervaardigd.

Was uiteraard geen officieel toegestane uitvoering.

7. 2

Uit het begin der Indië-periode stamt waarschijnlijk een mouwleeuw van dun oranje garen machinaal geborduurd op lichte khakidрил tropenstof met in de banderol het woord NETHERLANDS (zie afb. 4). Deze, niet officiële variatie is wellicht gedragen door Nederlandse militairen bij een Britse staf op Malakka of Java.

8. Mouwleeuw voor het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger 1941:

In 1941 werd een aantal officieren van het KNIL vanuit Nederlands-Indië naar Engeland gezonden, e. e. z. ter versterking van de aldaar aanwezige Nederlandse troepen. De bedoeling heeft voorgezeten deze officieren door troependetachementen van het KNIL te laten volgen voor deelname aan de bevrijding van het moederland. Het uitbreken van de oorlog in Azië, 7 december 1941, heeft dit plan echter verhinderd.

Voor in Engeland, of op ander geallieerd grondgebied verblijvende militairen van het KNIL werd bij beschikking van de Minister van Koloniën d. d. 5 juni 1941, Afdeling 6, nr. 1984/010205 een uniform voorgeschreven, dat ongeveer overeen kwam met dat van de Britse infanterie. Hiervoor werd het volgende bepaald:

8. 1

'alle uniformen, ook overjassen en regenjassen (!) zijn voorzien van een Nederlands onderscheidingsteken, bestaande uit een Nederlandse leeuw waaronder het woord NEDERLANDSCH-INDIE, een en ander uitgevoerd in oranje'. Deze mouwleeuw, machinaal geborduurd op khakikleurig vilt kwam, met uitzondering van de tekst in de banderol overeen met de mouwleeuw als omschreven in pt 2. 1 en is van Britse aanmaak (afb. 5).

9. Mouwleeuw voor het KNIL, 1945-1946:

Na de Japanse capitulatie werd door de KNIL-militairen die met verlof naar Nederland kwamen eveneens een mouwleeuw met NEDERLANDSCH-INDIË op het Europese uniform gedragen. Door onvoldoende voorraad van de mouwleeuwen op vilt, zoals omschreven in pt 8. 1 werden in Nederland in 1945 mouwleeuwen voor het KNIL aan de rol gegeven.

9. 1

oranjegele leeuw van beter gedetailleerde uitvoering dan de voorgaande Britse aanmaak, machinaal geweven in een khakikleurige ondergrond; kwam met uitzondering van de tekst in de banderol overeen met de mouwleeuw als omschreven in pt. 4. 1

Bovenomschreven mouwleeuw zag men ook wel gedragen door KL-militairen die bestemd waren voor de uitzending naar de tropen.

Dit berustte op de onjuiste gedachtengang dat de mouwleeuw met NEDERLANDSCH-INDIE ook bestemd zou zijn voor KL-ers die naar dit gebied vertrokken.

Behalve de bovenomschreven mouwleeuwen voor het KNIL, zijn nog de volgende, niet officiële variaties bekend:

9. 2

een van gouddraad vervaardigde mouwleeuw met NEDERLANDSCH-INDIE in de banderol, handgeborduurd op een pat van khakibruine wollen stof, waarschijnlijk gedragen op de overjas;

9. 3

mouwleeuw van dun oranje garen machinaal geborduurd op lichte khaki-drill tropenstof met NEDERLANDSCH-INDIE in de banderol, vermoedelijk voor overhemd;

9. 4

oranjegele leeuw met NED. INDIE in de banderol machinaal geborduurd op khakikleurig kamgaren voor europees uniform, (zie afb. 6);

9. 5

handgeborduurde leeuw van gouddraad met NED. INDIE in de banderol, op kamgaren;

9. 6

mouwleeuw van dun oranje garen machinaal geborduurd op lichte khaki drill tropenstof met NED. INDIE in de banderol.

Alle, in pt 9 omschreven mouwleeuwen dienden in Nederland te worden gedragen, daar het kledingvoorschrift KNIL geen mouwleeuw in de tropen voorschreef.

10. Mouwleeuw in Suriname en op de Nederlandse Antillen, 1945-1950:

Alhoewel in principe op het tropenuniform van de Nederlandse troepen (KL) in Suriname en op de Nederlandse Antillen de mouwleeuw met NEDERLAND was voorgeschreven, kwamen aldaar de volgende, niet officiële afwijkingen voor:

10. 1

mouwleeuw van dun oranje garen, machinaal geborduurd op lichte khaki-drill tropenstof met in de banderol het woord SURINAME (zie afb. 7);

10. 2

idem, geborduurd op lichtgroene tropenstof;

10. 3

mouwleeuw van dun oranje garen, machinaal geborduurd op lichte khaki-drill tropenstof met in de banderol het woord CURAÇAO (zie afb. 8).

Bovenomschreven mouwleeuwen zijn ter plaatse gedragen door uit die gebieden afkomstige militairen, wederom met de onjuiste gedachtengang dat de mouwleeuw met NEDERLAND minder van hun van toepassing was.

11. Stand van zaken in 1946:

Na de bevrijding van Nederland en het successievelijk repatriëren van Britse en Canadese troepen, had de mouwleeuw met NEDERLAND in de banderol in feite zijn bestaansrecht verloren. Door materiaalschaarste was er nog steeds een gebrek aan mouwleeuwen en werden ze vaak niet gedragen. In Legerorder nr. 52 van 1 maart 1946 wees de Minister van Oorlog o. a. op de nalatigheid van het herhaaldelijk ontbreken der 'armleeuwen'.

Er zat echter ook heraldisch iets fout met de oorspronkelijke mowleeuw.

De kroon op deze leeuw was een Koningskroon, doch diende een dierenkroon te zijn.

Bovendien balanceerde de leeuw op de banderol, waardoor de Britse instructeurs der in Engeland opgeleide Nederlandse troepen de mowleeuw oneerbiedig aanduidden als de 'dancing monkey'.

Bij Ministeriële Beschikking van 23 april 1946 (Legerorder nr. 126) werd bekend gemaakt dat de huidige mowleeuw vervangen zou worden door een heraldisch juiste leeuw, niet rustend op de banderol, terwijl het woord NEDERLAND zou worden vervangen door de spreuk uit het Rijkswapen JE MAINTIENDRAI.

11. 1

Opmerkelijk is nu het bestaan van een heraldisch juiste leeuw (met dierenkroon), niet rustend op de banderol, echter met de tekst NEDERLAND in plaats van Je Maintiendrai.

De mowleeuw is aan de rol vervaardigd, geweven van oranjegele kunstzijde in een donkergroene kustzijde ondergrond. Dataert waarschijnlijk uit begin 1946, toen tot een gewijzigde leeuw werd besloten, doch omtrent de veranderde naam in de banderol nog geen beslissing was genomen.

12. Eerste mowleeuw Je Maintiendrai, periode 1947-1951.

Bij Ministeriële Beschikking van 9 november 1946 (Legerorder nr. 57 van 1947) zijnde een beschrijving der onderscheidingstekenen voor de Koninklijke Landmacht, werd in hoofdstuk IV Bijzondere onderscheidingstekenen, de nieuwe mowleeuw omschreven.

'Op de linkermouw van de veldblouse, jas dagelijks tenue en overjas wordt, 4 cm onder de bovenzijde, een khakikleurige pat gedragen, waarop een oranjekleurige Nederlandse leeuw boven de wapenspreuk JE MAINTIENDRAI van zijde of katoen geborduurd'. Oude exemplaren, dus met onderschrift NEDERLAND, mochten tot nader order worden afgedragen. Deze order verscheen pas bij Ministeriële Beschikking van 30 januari 1951 (Legerorder 35L) zodat tot die datum mowleeuwen met beider soort onderschrift geoorloofd waren en de mowleeuw met NEDERLAND pas in 1951 officieel verviel.

(wordt vervolgd).

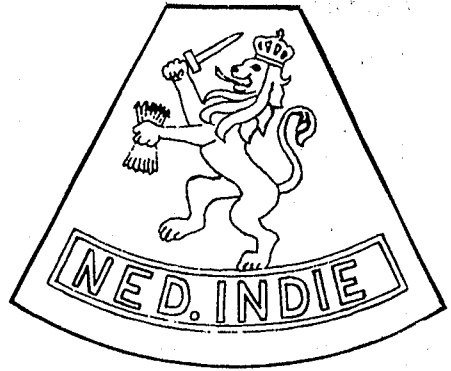
③

④

⑤

⑥

⑦

⑧

LITERATUURLIJST

Om de veiligheid van het bestaan; defensiebeleid in de jaren 1974-1983; defensienota 1974; brief van de Minister van defensie met bijlage; 's Gravenhage, Staatsuitgeverij, 1974; 146 bl. gekl. fig., gekl. krtn., tabn.

ZWARTBOEK van de Federatie van Oud-Strijders Organisaties over de Defensienota 1974 'Om de veiligheid van het bestaan', onder redactie van E. ERKELENS; Berkel en Rodenrijs, 1974. 64 bladzijden.

The MILITARY Balance 1974-1975; London, International Institute for Strategic Studies, 1974; 104 bladzijden.

The ROLE of the armed forces in peacekeeping in the 1970s; report of an seminar at the Royal united services institute for defence studies; London 1973; 29 cm., 17 bladzijden.

SLOOT, R.B.F. van der
Middeleeuws wapentuig;
Bussum, van Dishoeck, 1964. (Fibulareeks, 1)
21 cm., 112 bladzijden, afbn., lit. opg.

BRASSEY's infantry weapons of the world; infantry weapons and combat aids in current use by the regular and reserve forces of all nations; ed. by J.I.H. Owen; London, Brassey, 1975; gefll. 4°.

Het REGIMENT Infanterie Oranje Gelderland; art. van Th.H.C. Pollaert in 'Ons Leger', 59ste jaargang, mei 1975, no. 5, blz. 37-45.

PATIST, C.R.
Het beleg van de stad Grave in 1674
Nijmegen, uitg. Historie, 1974;
22 cm., 100 bladzijden, ill., krt., bibl.

BOXER, C.R.
The Anglo-Dutch wars of the 17th century; 1652-1674;
publ. by the National maritime museum.
London, H.M. stationary office, 1974;
19 cm., 72 blzn., afbn.

JUNG, W.
De Verbindingsdienst van 1874 tot 1974;
art. in 'Militaire Spectator', 1974, nr. 2, blz. 51-57.

SCHULTEN, C.M.
Turenne (1611-1675) al tijdens zijn leven een legende;
art. in 'Legenboek', 25e jaargang, juli 1975, blz. 16-19

KOPPERT, G.

Napoleon's legerplaats bij Zeist en de Piramide van Austerlitz; art. in 'Legerkoerier', 25e jaargang, juli 1975, blz. 30-35.

ASSELBERGS, C. J.

Verslae van militaire waarnemers tijdens die Anglo-Boereoorlog; art. in 'Militaria', Militêr-Historiese Tydskrif uitgegee deur die Direkteur-generaal Bestuurstelsels, Pretoria, Suid-Afrika. jaargang 1975, nr. 5/2, blz. 54-65.

SNAPPER, F.

De schutterijen;

art. in 'Militaire Spectator', 1974, nr. 1, blz. 17-27.

SMETH, J. A, Baron de

Militair ceremonieel en traditieshandhaving en wat het Korps Rijdende Artillerie hieraan doet; art. in 'Militaire Spectator', 1974, nr. 3, blz. 107-109.

De BEVRIJDING van 's Hertogenbosch, oktober 1944; samengesteld door de Bosboom, 's Hertogenbosch; 132 blzn., ill., krtn.

30 jaar geleden: Duitse aanval op Volkel mislukt; art. in 'De Vliegende Hollander', off. maandelijks orgaan van de Koninklijke Luchtmacht, 1975, aprilnr., blz. 14-16.

JANSEN, A.

Gevleugeld verleden; een documentaire over ca 200 neergeschoten R. A. F. vliegtuigen en hun bemanningen boven Nederland;

Baarn, Z. H. uitg. mij. b. v., (1975); 25 cm., 448 blzn., ill.

BUCHBENDER, O. en H. SCHUH

Heil Beil! Flugblattpropaganda im Zweiten Weltkrieg;

Dokumentation und Analyse; Stuttgart, Seewald, 1974; 215 blzn., ill.

BRENDGEN J. H. J.

Reisverslag door Atjeh; (1974); 36 blzn. losbl.

(alleen verkrijgbaar bij de schr. a f 10, -- op postgiro 1376185 J. H. J. Brendgen, Laurens Reaellaan 70, Haarlem - toezending franco).

ZWITZER, H. L.

J. B. van Heutsz - 1851 - 1924 'die het dappere en vrijheidslievende Atjehsche volk den voet op den nek zet'; art. in 'Legerkoerier', 25e jaargang, juni 1975, blz. 8-15.

EINDRAPPORT van de Surinaams-Nederlandse commissie van deskundigen (defensie); (Den Haag, I. U. B.), 1974.

GIBSON, Ch. D.

The ordeal of convoy NY 119; publ. by South Street seaport Museum; New York, 1973; 29 cm., 206 blz., afn.

VROMANS, A. G.

De Nederlandse zee-officier als officier de haut bord in de latere jaren van de 19e en in het begin van de 20e eeuw; Amstelveen, 1971-72; 30 cm., 2 dln.

BEROEPSMILITAIREN geven hun mening;

een rapport over het werk- en leefklimaat van het vrijwillig dienend personeel van de KL deel A en B. 's Gravenhage, I. U. B., 1974.

De HERSTRUCTUERING van de Opleidingssector en de uitbouw van het opleidingssysteem; verantwoording en prognose IV; verslagperiode 1 maart 1974 tot 1 april 1975;

's Gravenhage, Commando Opleidingen KL; 1975.

89 bladzijden, grafn. 4°.

TWEEDE LUSTRUM 1976

Gezien de weinige reacties binnengekomen op het verzoek van de werkcommissie ter voorbereiding van het tweede lustrum in 1976 heeft deze commissie na overleg met het bestuur besloten het onderwerp voor deze viering uit te breiden met de TWEEDE WERELDOORLOG.

De tentoonstelling zal nu dus zowel artikelen uit WO I als uit WO II bevatten waarbij WO I voorrang zal krijgen.

Tijdens de tentoonstelling zullen de artikelen verzekerd zijn.

U wordt wederom verzocht (op bijgaand formulier) binnen 2 maanden op te geven of U genegen bent deel te nemen en zo ja hoeveel M2 tafel- en wand oppervlak U nodig denkt te hebben.

Zij die reeds opgave hebben verstrekt over WO I behoeven dit niet wederom te doen.

De Werkcommissie:

<u>J. ALBARDA</u>	voorzitter
<u>C. J. KNEPPEHOUT</u>	penningmeester
<u>E. W. van POPTA</u>	lid

AAN:

De Heer E. W. van Popta
Heliotrooplaan 356 L
's- GRAVENHAGE

Ondergetekende ..... naam
..... adres
..... woonplaats

is genegen deel te nemen aan een tentoonstelling over
W.O. I en W.O. II te houden in 1976.

Hij heeft hiervoor nodig een tafelloppervlakte

van m^2 en/of een wandoppervlak

van m^2

Datum .....

Handtekening

.....

HUIZE CAMPINA, HEELSUM

TELEFOON (08373) 2573

ANTIETK - VOLKSKUNST
JUGENDSTIL - NOSTALGIA
CURIOSA - MILITARIA

OPEN 7 DAGEN PER WEEK 11-11 UUR

KRING „VRIENDEN VAN CAMPINA”

GASTEN ALTIJD WELKOM !

Akkerman

CREATIEF CENTRUM
PASSAGE 36 DEN HAAG TEL. 070-46.68.31

DE SPECIAALZAAK VOOR CREATIEVE MENSEN

KUNSTSCHILDERSMATERIALEN ·
MACRAMÉ · EMAILLEEROVENS ·
KRALENHOEK · KLEI SOORTEN
EN ONZE SPECIALE AFDELING MODELBOUW

DEALER „TRADITION" MODEL SOLDATEN

„DE DONDERBUS"

SOPHIAKADE 5B - ROTTERDAM 3016

Geopend: vrijdag 19.00-21.00 uur; zaterdag 10.00-18.00 uur

INKOOP - VERKOOP - RUIL

VAN OUDE WAPENS E.D. - VERDER ALLERLEI DOCUMENTATIE

Privé: J. WINTERS

BLAAKSEDIJK-OOST 17 - HEINENOORD - TELEFOON (01862) 23 38

CORRESPONDENTEN:

- (1) 'KRIJGSGESCHIEDENIS, KORPSGESCHIEDENIS K.L.'
o.l.v. E.W. van Popta, Heliotrooplaan 356 L, 's-Gravenhage.
- (3) 'UNIFORMKUNDE'
o.l.v. Dr. F.G. de Wilde, Jan Steenlaan 62, Naarden.
- (4) 'RIDDERORDEN EN ONDERSCHIEDINGEN'
o.l.v. H.G. Meyer, Vollenbergstraat 6, Venray.
- (5) 'MILITAIRE EMBLEMEN'
o.l.v. B.C. Cats, Claudiagaarde 72, Bussum en
C. van Ekeris, Anslstraat 183, 's-Gravenhage.
- (7) 'MILITAIRE MUZIEK'
o.l.v. Mr. R.A. Schimmel, de Mildestraat 57, 's-Gravenhage.
- (8) 'HISTORISCHE NEDERLANDSE VERSTERKINGEN (OVERZEE)
o.l.v. A.F. Lancker, Grote Spie 347, Breda.
- (11) 'TWEDE WERELDOORLOG'
o.l.v. J.H.M. Berlemon, Paramaribostraat 63, Leiden.
- (12) 'MILITAIRE EN CIVIELE MINIATUURFIGUREN'
o.l.v. A.J. Weekenstroo, Heerenstraat 9-11, Buren.
- (16) 'MILITAIRE GENEALOGIE'
o.l.v. Ir. Ch.C. van der Vlis, Anna van Burenlaan 59, Haarlem.
- (17) 'MILITAIRE FOLKLORE'
o.l.v. L. Verhoeff, Gevers Deynootweg 50, Scheveningen.
- (19) 'KONINKLIJKE LUCHTMACHT'
o.l.v. J. van den Berg, Cronenstein 85, Gouda en G.C. Boer.
- (20) 'KNIL'
o.l.v. W.R. van der Weide, Velperweg 147, Arnhem

INTERESSEGEBIEDEN, WAAR (NOG) GEEN CORRESPONDENTEN VOOR ZIJN

- (2) 'Tradities en ceremonieel'
- (6) 'WAPENS en MUNITIE'
- (9) 'Koninklijke Marine - geschiedenis, scheepsbouw, varende Marine'
- (10) 'Napoleontica'
- (13) 'Vaandels'
- (14) 'Eerste Wereldoorlog'
- (18) 'Militaire voertuigen, tanks'
- (21) 'Militaire bibliografie, tijdschriften'

*** De tussen haakjes geplaatste nummers zijn indicaties t.b.v. de ledenlijst.

SAMENSTELLING VAN HET ALGEMEEN BESTUUR:

Voorzitter : F.L. Diekerhoff
Ondervoorzitter: J. Albarda
1e Secretaris : F.J. van Lier
2e Secretaris : H. Ringoir
Penningmeester : C.J. Kneppelhout
Archivaris : E.W. van Popta
Leden : Jhr. D.J.H.N. den Beer Poortugael
B.C. Cats
W.F.K. Engelbrecht
Mr. C.H. Evers
C.A. Heshusius
F.J.A. Lutz
Drs. G.J.A. van Ojen jr.
Mr. Ch.L.M. Schaepman

ADRESSEN DAGELIJKS BESTUUR:

Voorzitter : Oranje Nassaustraat 1, Geldemalsen, Tel. 03455-1773
Ondervoorzitter: Vlaskamp 466, 's-Gravenhage, Tel. 83 04 57.
1e Secretaris : Savelsbos 325, Zoetermeer
2e Secretaris : Laan van Nieuw Oost-Indie 289, 's-Gravenhage, Tel. 070-839994
Penningmeester : Edo Bergmastraat 9, Doetinchem, tel. 08340 - 23982.

Contributie bedraagt per jaar min. f 25,00, te storten op rek. no. 53.30.33.403 van de Algemene Bank Nederland N.V. te Doetinchem, ten name van de Nederlandse Vereniging Militaire Historie of op giro 29 40 790 van de Nederlandse Vereniging Militaire Historie te Doetinchem.

SAMENSTELLING REDAKTIE-WERKKOMMISSIE:

Redactieadres: Heliotrooplaan 356 L, 's-Gravenhage (Kijkduin), tel. 685168.
M. Boerma
C.A. Heshusius
E.W. van Popta.

SAMENSTELLING REDAKTIE-ADVIESKOMMISSIE:

F.L. Diekerhoff
Mr. C.H. Evers
Drs. G.J. van Ojen jr.
H. Ringoir.

AFDELINGSCORRESPONDENTEN: Zie binnenomslag van de achterzijde.

517321